

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

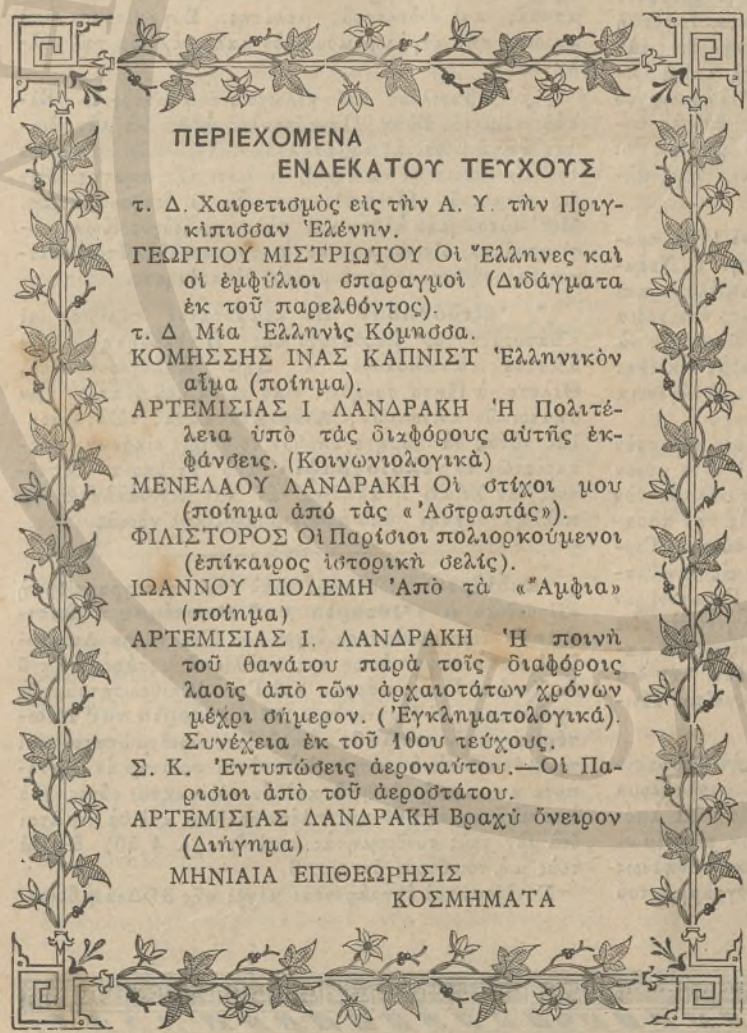
ΑΦΙΕΡΩΘΕΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ Α. Β. ΥΨΗΛΟΤΗΤΑ
ΤΟΝ ΠΡΙΓΚΙΠΑ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΑΤΟΝ ΑΡΜΟΣΤΗΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ
ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΡΙΑ
Δ^ῆ ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ Ι. ΛΑΝΔΡΑΚΗ

Γραφεία «Σπινθήρος» ἐν Χαλέπα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

- τ. Δ. Χαιρετισμός εἰς τὴν Α. Υ. τὴν Πριγκιπισσάν Ἑλένην.
- ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ (Διδάγματα ἐκ τοῦ παρελθόντος).
- τ. Δ Μία Ἑλληνὶς Κόμισσα.
- ΚΟΜΗΣΗΣ ΙΝΑΣ ΚΑΠΝΙΣΤ Ἑλληνικὸν αἶμα (ποίημα).
- ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ Ι ΛΑΝΔΡΑΚΗ Ἡ Πολιτέλεια ὑπὸ τὰς διχθόρους αὐτῆς ἐκφάνσεις. (Κοινωνιολογικά)
- ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΛΑΝΔΡΑΚΗ Οἱ στίχοι μου (ποίημα ἀπὸ τὰς «Ἀστραπὰς»).
- ΦΙΛΙΣΤΟΡΟΣ Οἱ Παρίσιοι πολιορκούμενοι (ἐπικάριος ἱστορικὴ σελίς).
- ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ Ἀπὸ τὰ «Ἀμφια» (ποίημα)
- ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ Ι. ΛΑΝΔΡΑΚΗ Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. (Ἐγκληματολογικά). Συνέχεια ἐκ τοῦ 10ου τεύχους.
- Σ. Κ. Ἐντυπώσεις ἀεροναύτου.—Οἱ Παρίσιοι ἀπὸ τοῦ ἀεροστάτου.
- ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ ΛΑΝΔΡΑΚΗ Βραχὺ ὄνειρον (Διήγημα)
- ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

ΕΤΟΣ Δ'

ΤΕΥΧΟΣ ΙΑ'

Νοέμβριος — 1902

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Φρ. Χρ. 6.

Ὅρος ἀπαράβατος
ἢ προπληρωμὴ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

* * * Η καταπλήσσοσα αύξησης του αριθμού των φθισιώντων εν Χανίοις τους οποίους η πρόχειρος στατιστική των Ιατρών μας αναριθμεί εις 500 και η εξέλιξις της φθίσεως εν αύταίς ταίς επαρχίαις επέβαλλε την λήψιν σοβαρών μέτρων κατά της βροτολογίου αυτής νόσου, ήτις τόσους και τόσας εις "Αδου προΐαψε εντός του παρελθόντος φθινοπώρου και ήτις τὸ πρῶτον εμφανίζεται εις την νήσον μας.

Η Ἄν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Διευθύνσεως προσεκάλεσε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δι' ἐγγράφου της ἐν τῷ Δημαρχιακῷ Καταστήματι τοὺς ἰατροὺς τῆς πόλεως, οἵτινες καὶ προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ τριῶν ἰατρῶν καὶ δύο ἄλλων μη τοιούτων συμφώνως πρὸς τὸ Καταστατικὸν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανελληνίου Συνδέσμου κατὰ τῆς φυματώσεως. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἀποτελεσθεῖσα ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἰω. Σουμαρίπα, Γεωργ. Μκνιτάκη καὶ Ἐμμ. Μπιστάκη ἰατρῶν καὶ τῶν κ. κ. Χαρ. Πολυγεώργη καὶ Γεωργίου Πλουμίδου δικηγόρων θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκκρομὴν καὶ ἐν Κρήτῃ τῶν ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου ὑποδειχθέντων κατὰ τῆς φυματώσεως μέτρων.

Ἡ λήψις τῶν μέτρων τούτων ὑπὸ τῆς Ἄνωτ. Διευθύνσεως ὀφείλεται κατὰ πολὺ καὶ εἰς τὴν πρότασιν τοῦ εἰρημένου Πανελληνίου Συνδέσμου, ὅπως συσταθῇ παράρτημα αὐτοῦ καὶ ἐναυθῆ. Ἐλπίζομεν ὅτι ἐὰν μετὰ τῆς ἐκλεγείσης ἐπιτροπείας ἐργασθῇ καὶ ἡ ἰδιοτιμήθεισις κατόπιν τῆς γενικῆς ἀντιλήψεως τοῦ κινδύνου ὃν διατρέχομεν πάντες, ὁ κίνδυνος θὰ ἀποσοβῆθῇ λίαν ἐγκαιρῶς καὶ τὸ βέκυλον τῆς φθίσεως θὰ ἀποχαιρετήσῃ τὴν Κρητικὴν ἀτμόσφαιραν, ήτις ἄλλως τε οὐδέποτε τῷ ὑπῆρξε φιλόξενος.

* * * **Οἱ Ἕλληνες δὲν εἶνε Γερμανοὶ !** Τὸ τραγικὸν δράμα τὸ λαθὼν χάραν κατὰ τὴν 3ην ἐ. Νοεμβρίου ἐπὶ τῆς Γερμανικῆς φυλακίδος «Δορεαύ» καὶ πάντα τὰ ἐπακολούθησαν τὸ δράμα τοῦτο ἐπεισῶδια διδούσι καὶ πάλιν εἰς τὸν Ἕλληνα τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ ὑπερηφάνως ὅτι εἶνε τέκνον τῆς χώρας ἐκείνης τὴν ὅποιαν ἔχουσιν ὡς πατρίδα ἢ γενειότης, ἢ εὐγένεια τοῦ αἰσθημάτος καὶ ἡ μεγαλοφροσύνη.

Ἡ Ἑλλάς ἀντιμετώπισε δι' ἔργων τὸν κολοσσὸν τῆς Γερμανικῆς ἐκείνης τραχύτητος καὶ τότε μόνον ὠμίλησεν ὑπὲρ τοῦ δικαίου της, ὅταν συνέλαβε τὸν Γερμανὸν δολοφόνον καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τὴν παραγωγύσαν τὴν Ἑλληνικὴν εὐθύτητα καὶ δύναμιν Γερμανικὴν ἀρχήν. Τότε ἀγρόχως ἀπήντησεν εἰς τὴν θρασείαν φράσιν τοῦ Γερμανοῦ κυβερνήτου «Οἱ Γερμανοὶ δὲν εἶνε Ἕλληνες» τὸ ἀλησμόνητον: «Οἱ Ἕλληνες δὲν εἶνε Γερμανοὶ» τὸ ὅποιον καὶ μόνον ἤρκεσεν ἐπαξίως καὶ κατόπιν ἔργων ἀπαγγελθὲν, ὅπως ἰκανοποιήσῃ τὴν διὰ τῶν φράσεων τοῦ Γερμανοῦ Κυβερνήτου θιγεῖσαν ἐθνικὴν μας φιλοτιμίαν.

* * * Μετὰ πολῆς χαρᾶς ἀνεγράφομεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐν Χανίοις φιλολογικοῦ Συλλόγου «Χρυσόστομου» ὅπως καταρτίσῃ Φιλαρμονικὴν καὶ ἐν Χανίοις. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τιμᾷ μεγάλως τὸν τοσούτον φιλοτίμως ἐργαζόμενον Σύλλογον τὸν μὴ ἔχοντα ἀνάγκην ὠθήσεως ὅπως δράσῃ, ἀλλ' ἀκολουθοῦντα τὸ πρόγραμμά του

μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὸ εὐγενὲς καθήκον ὅπερ ἐνεκολλώθη.

* * * Ἀλλὰ καὶ ὁ Σύλλογος τῶν Δεσποινίδων δὲν ὀστερεῖ. Πρὸ τινῶν ἡμερῶν διένειμε ἀρκετὰς ἐνδυμασίας εἰς ἄπορα μικρὰ μέχρις ἡλικίας 10 ἐτῶν καὶ τὰ ἔσωσε οὕτω ἀπὸ τοῦ δηκτικῶν ψύχος τοῦ καταφθάνοντος Δεκεμβρίου ὅστις θὰ τὰ ἐπάγωνε γυμνὰ καὶ ἴσως... πεινῶντα. Θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τὰς καλὰς δεσποινίδας αἵτινες ἀπαρτίζουν τὸν Σύλλογον τοῦτον.

* * * Μία τῶν πρώτων Ἑλληνίδων ὑψυφώνων ἢ Κα Γερμανοῦ—Ρουσακῆ διήλθε πρὸ τινος διὰ τῆς πόλεως μας. Αἱ δύο μουσικαὶ συναυλίαι ἃς ἔδωκεν παρέσχον τὴν ἐντύπωσιν θωπευτικῆς πνοῆς ἑαρινῆς αὔρας. Ἀργυρόρηχα κύματα ἀναπαλλομένης φωνῆς ἀκολουθούτης ἐπακριβῶς τοὺς κανόνας τῆς μουσικῆς τέχνης κατεκλήθητε τὰ ὄρα τῶν ἀκροατῶν. Ἀλλὰ πρὸ τῆς Κα Γερμανοῦ καὶ ἄλλης καλλιτέχνης ἀνεφάνη τὸ ἔξοχον μουσικὸν ἄλγαντον δι' ἐκτελέσεως μουσικῶν τινῶν τευχίων ἐπὶ κλειδοκουμβάλου Ἡ Δις Καραντωνάκη ἢ ἐπὶ ἐνεκείαν ὄλῃν μελετήτατα τὴν μουσικὴν καὶ μνηθεῖτα εἰς τὰ μουτήρια τῆς μέγας αὐτῆς Τέχνης κατέδειξε ὅποια θαυμάτια ἀποτελεσμάτων δύναται νὰ φέρῃ ἐν μουσικῶν ἄλγαντον κατόπιν μικρᾶς καὶ ἐνδεδεχοῦς μελέτης. Συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τὴν μεγάλην μουσικὴν καλλιτέχνην τοῦ μέλλητος.

* * * Ὁ βασιλεὺς τοῦ γέλωτος, ὁ γνωστός ἐν Ἑλλάδι κωμικὸς Βύαγ Πικτόπουλος ἦλθε νὰ μᾶς διασκεδάτῃ διὰ σειρᾶς παραστάσεων. Περὶ τῶν ἐπιτυχιῶν τῶν εἶνε περιττὸν νὰ λεχθῇ τι διότι τὴν πρώτην θέσιν αὐς κωμικοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ τῷ διαφιλονικῆσῃ. Μετ' αὐτοῦ μᾶς ἦλθεν καὶ πάλιν τὸ ζευγὸς Κωνσταντινοπούλου, οἵτινες καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος κατεχειροκροτήθησαν εἰς τὸ μικρὸν θεάτρον μας.

* * * **Ἐξεδόθησαν** εἰς κομψότατον τομιδίον αἱ «Στύραι» τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Πανακροθῆκης», καὶ αἰσιτοῦ κοινωνιολόγου κ. Δημ. Καλογεωποπούλου. Θέσετε νὰ ἴδητε συνήθεις εἰκόνας ἐκ τοῦ θεάτρου τῶν σημερινῶν κοινωνιῶν; Ἀνεγνώτατε τὰς «Στύρας» εἰς αὐτὰς θὰ εὕρητε πληθὺν τοιούτων εἰκόνων σπαρταριστῶν ἐν **γελοιογραφίᾳ**, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἐν τούτοις δὲν λείπει ἡ ἀλήθεια ἂν καὶ περιβάλλεται μετὰ πολλὴν τέχνην ὑπὸ ἀφθόνου κωμικῆς χροιάς.

Ἐκδίδεται προσεχῶς ὑπὸ τοῦ τυπογραφείου ἢ «Πρόδος» ἢ «Ἱστορία τοῦ Νεωτέρου πολιτισμοῦ» περισπούδαστου ἔργον τοῦ Ρουσταίου Δουκουδραὶ κατὰ σαφειστάτην καὶ καλλιεπῆ μετάφρασιν τοῦ ἐν Χανίοις Γυμνασιάρχου καὶ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων κ. Ν Παλιεράκη. Ἡ «Ἱστορία τοῦ Νεωτέρου πολιτισμοῦ» ἀποβίνει ὀφελιμώτατον καὶ τερπνώτατον ἀνάγνωσμα διὰ πάντα πολίτην ἐν οἰαδῆποτε κοινωνικῆ βεθμίδι καὶ ἂν εὐόισκηται οὗτος. Θὰ ἀποτελῆται ἐξ 600 καὶ πλέον σελίδων καὶ θὰ τιμᾶται διὰ μὲν τοὺς συνδρομητὰς ἀντὶ δρ. 4,50, διὰ δὲ τοὺς μὴ τοιούτους δρ. 7, 6.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑΝ ΕΛΕΝΗΝ

Καλῶς μᾶς ἤλθες, ζηλευτὴ κόρη τοῦ Βορρᾶ, λατρευτὴ Πριγκίπισσα Ἐλένη. Ἡ Ἑλλάς στεφανώνει τὸ ἡγεμονικόν Σου μέτωπον μὲ τοῦ ἡλίου της τὰς χρυσαῖς ἀκτῖνας καὶ τὴν κόμην Σου ράβνει μὲ τοὺς πλουσίους κροσσοῦς τῶν λευκῶν χρυσαυθέμων της.

Ἴδὲ περίξ Σου πῶς μειδᾷ ἡ Ἑλληνικὴ φύσις ἡ ἡλιόλουστος! Χρυσίζουσα ἡ γηραιὰ Ἀκρόπολις, μαρμαίρων ἐκεῖ κάτω τοῦ Σαρωνικοῦ ὁ κόλπος, ἠδέως πνέουσα ἡ μυρόεσσα Ἑλληνικὴ αὔρα χαιρετίζουσι τὴν εὐτυχὴ ἀφιξίν Σου. Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ καρδιά σκιρτῶσα ἐξ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν νέαν Ἑλληνίδα Πριγκίπισσαν συνοδεύει μὲ ἀρμονίαν μελίρρυντον τὸν πρὸς Σὲ χαιρετισμὸν της Ἑλληνικῆς φύσεως.

Καλῶς μᾶς ἤλθες. Ὑψηλὴ νύμφη λατρευτοῦ Ἑλλήνος Ἡγεμονίδου, ἀναφωνεῖ σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς ἐλεύθερος καὶ δοῦλος. Καὶ τὸν χαιρετισμὸν του τὸν ἐγκάρδιον μία εὐχὴ συνοδεύει προαιώνιος:

«Ἐν τῇ αἰγλῇ τῇ αἰθερίᾳ, ἣτις Σὲ περιβάλλει, ὦ Ὑψηλὴ νύμφη, μὴ λησμονήσῃς τοὺς γλυκεῖς πόθους τῶν Πανελλήνων».

Λ. Λ.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΚΑΙ ΟΙ ΕΜΦΥΛΙΟΙ ΣΠΑΡΑΓΜΟΙ

Ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Γ. Μιστριώτης εὐηρεστήθη καὶ πάλιν νὰ τιμῆσῃ τὰς στίλας τοῦ «Σπινθῆρος» παρέχων πρὸς δημοσίευσιν μέρος ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθησομένου μεγίστου τῆς ἀρχαιότητος ἱστορικοῦ Θεουκιδίδου. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὁ σεβαστὸς καθηγητὴς κατακρίνει τὴν ἐκρηξίν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὅστις εἶνε μᾶλλον ἐμφύλιος σπαραγμός. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐλλείψεις τῶν ἡμετέρων προγόνων διαμένουσι μέχρις ἡμῶν ὡς καὶ αἱ ἀρεταί, νομίζομεν ὅτι ἐξυπηρετοῦμεν τὰ καθ' ὅλου ἔθνηκα συμφέροντα διὰ τῆς ἐπομένης δημοσιεύσεως, ἐν ἣ καταφάνεται ποῦ δύνανται νὰ φέρωσι τοὺς λαοὺς αἱ ἔθνηκα ἔριδες.

Ὁ Θεουκιδίδης ἐπραγματεύθη οὐχὶ πολλοὺς πολέμους, ἀλλὰ μόνον τὸν ἐμφύλιον ἐκεῖνον σπαραγμὸν, ὃν οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμασαν *Πελοποννησιακὸν πόλεμον*. Διονύσιος δ' ὁ Ἀλικαρνασεὺς θέλων νὰ ἐξάρῃ τὸν συμπολίτην αὐτοῦ Ἡρόδοτον ὑπὲρ τὸν Ἀθηναῖον ἱστορικὸν ψέγει τοῦτον, ὅτι ἱστορήσε πόλεμον, ὅστις ὡς ἐπιζήμιος τοῖς Ἑλλησιν ἔπρεπεν εἰς λήθην νὰ παραδοθῆ. Ὄντως ὁ πόλεμος ἐκεῖνος ἐγένετο ὀλέθριος τοῖς ἡμετέροις προγόνοις καὶ τούτῳ πρέπει νὰ ἀποδοθῶσι πᾶσαι αἱ μετὰ τοῦτον συμφοραὶ καὶ δουλώσεις τοῦ ἔθνους. Ἐν τοῖς χρόνοις ἐκεῖνοις οἱ πολιτευταὶ τῶν τε Ἰώνων καὶ τῶν Δωριέων, οἵτινες συνεκρούσθησαν πρὸς ἀλλήλους, δὲν ἔδειξαν πολιτικὴν σύνεσιν, ἀλλὰ κατέθρυσαν τὰς ἑλληνικὰς δυνάμεις καὶ παρεσκεύασαν τὴν δουλοσύνην τοῦ ἔθνους. Εἶνε δὲ λυπηρόν, ὅτι οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιζόμενοι δὲν εἶχον πλήρη συνείδησιν, ὅτι ἐφθείρον τὰς ἔθνηκας δυνάμεις. Ἐντιμὸν ἐξαίρειν ποιεῖ εὐφυῆς τοῦ Μιλ-

τιάδου θυγάτηρ καὶ ἀδελφὴ τοῦ Κίμωνος, ἡ Ἑλπινίκη, ἣτις ἤλεγξε τὸν Περικλέα. Διότι οὗτος τὴν Σάμον καταστρεψάμενος, μεγαλοπρεπεῖς ταφὰς ποιησάμενος καὶ τὸν ἐπιτάφιον ἀπαγγείλας ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων καὶ αἱ γυναῖκες ἀπὸ τοῦ βήματος καταβαίνοντα ἐδεξιόουντο καὶ ἐστεφάνουν ὡς ἀθλητὴν νικηφόρον. Τότε ἡ μεγαλοπράγμων ἐκείνη Ἑλληνίς εἶπε μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας: *θαυμάσια καὶ στεφάνων ἄξια ἐποίησας, ὦ Περικλεῖς, διότι ἀπώλεσας πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς πολίτας, οὐχὶ κατὰ Φοινίκων καὶ Μήδων πολεμῶν ὥσπερ ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς Κίμων, ἀλλὰ σύμμαχον καὶ συγγενὴ πόλιν καταστρεφόμενος. Εἶνε δὲ οἰκαῖον ὅπως μετὰ τοῦ Θεουκιδίδου ἐξάρωμεν καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ Ἀρχιδάμου, ὅστις ἐκ παντὸς τρόπου ἐπειράθη, ὅπως ἀποσοθήσῃ τὴν ἐκρηξίν τοῦ ἀπαισίου πολέμου. Ὁφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὀλόκληρον τὸ ἀμάρτημα δὲν ἀνήκει τοῖς πολιτευταῖς τῶν τότε χρόνων, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρῳ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, ὅστις πολλάκις δὲν ἔδειξε πολιτικὴν σύνεσιν, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ πολλοὶ ἐξοστρακισμοὶ καὶ ἡ ἐλλειψὶς πολιτικῆς ἐνόητος.*

Ἵππηρχε μὲν παρ' αὐτοῖς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον, ἀλλὰ τοῦτο οὐδεμίαν δύναμιν ἐκέκτητο. Διότι ταύτην εἶχον οἱ Σπαρτιάται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες ἀντέδρων κατ' ἀλλήλων. Κατὰ πρῶτον ἐγένετο ἐν Σπάρτῃ ἀπόπειρα πρὸς συνένωσιν τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἀλλ' αὕτη ἀπέτυχε. Καὶ ὁ Περικλῆς ἐνόησας, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἤχθοντο ἐπὶ τῇ αὐξήσει τῶν Ἀθηναίων, ἐκάλεσεν ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ τοὺς Πανελλήνας εἰς σύλλογον ἐπ' εἰρήνῃ καὶ κοινοπραγίᾳ, ἀλλὰ

καί τότε οὐδὲν ἐπράχθη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπεναντιωθέντων. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ πανελλήνια συνέδρια δὲν ἐπέτυχον, ὑπελείποντο μόνον αἱ ἡγεμονίαι. Ἐπὶ τῶν Μηδικῶν ἡγοῦντο τῶν Ἑλλήνων οἱ Σπαρτιαταί, οἵτινες δὲν ἔστερξαν νὰ παραδώσωσι τὴν ἡγεμονίαν τῷ τυράνῳ τῶν Συρακοσίων Γέρωνι, εἰ καὶ οὗτος ὑπισχνεῖτο, ὅπως παράσχη κατὰ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον βοήθειαν τριακοσίων τριήρων καὶ μεγάλων πεζικῶν δυνάμεων. Κατέλιπον δὲ τὴν ἡγεμονίαν, ὅτε εἶδον, ὅτι οἱ ἄρχοντες αὐτὸν διὰ τὴν ἀρχὴν διεφθείροντο. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν παραλαβόντες ἠναγκάστησαν, ἵνα μετέλθωσι βίαν πρὸς τοὺς ἀποστάντας καὶ γείνωσι μισητοί, ὅπερ ἐπήνεγκε τὸν ὄλεθρον αὐτῶν.

Κατ' ἐξοχὴν τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἡγεῖρεν ἡ ἀνένδοτος τῶν Ἀθηναίων ροπή πρὸς νέας κτήσεις, ὅπερ ἐνέπνευσε τὸν φόβον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. Συνεβάλετο δὲ πρὸς τὸν πόλεμον καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ ἥθους τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἦσαν διάφοροι ἀλλήλων. Ἐν τῷ ἀδελφοκτόνῳ τούτῳ πολέμῳ ἠγωνίσαστο ἡ ἀριστοκρατικὴ Σπάρτη πρὸς τὰς δημοκρατικὰς Ἀθήνας, ἡ χερσαία δύναμις πρὸς τὴν ναυτικὴν καὶ οἱ συντηρητικοὶ πρὸς τοὺς δημοκρατικούς. Καὶ ὅμως αἱ ἀντιθέσεις αὗται δὲν ἦτο φύσει ἀναγκαῖον νὰ συγκρουσθῶσιν, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ ἀποτελέσωσιν ἁρμονίαν. Οὐ μόνον ἡ πρόσδος ἀλλὰ καὶ ἡ συντήρησις εἶναι ἀναγκαῖα. Αἱ μὲν παραδόσεις παντὸς λαοῦ εἶναι ὁ στήμων, ὃν συστρέφει ἡ χρυσι τῶν ἑκατονταετηρίδων ἡλακάτη, τὰ δὲ προοδευτικὰ στοιχεῖα εἶνε τὰ εὐανθῶς κεχρυσωμένα ὑφάδια, ἅπερ βάπτουσιν αἱ θερμαὶ τοῦ ἔθνους ἐλπίδες. Ὡς δ' ἡ ζωὴ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι συντηρεῖται διὰ τῆς εὐκрасίας τῶν θερμῶν καὶ τῶν ψυχρῶν, οὕτω καὶ ἡ κοινωνία καὶ ἡ πολιτεία δὲν παραϊμάζουσιν, ὅταν ὑπάρχη ἁρμονία τῆς ψυχῆς τῶν συντηρητικῶν κρίσεως μετὰ τῆς θερμῆς τῶν δημοκρατικῶν φαντασίας. Ἡ μὲν ἐπικράτησις ἐνός τῶν δύο στοιχείων φέ-

ρει θάνατον οὐ μόνον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ὁλοκλήρῳ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ, ἣ δ' ἁρμονία εὐεξίαν καὶ βίον εὐαίωνα. Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ συνενωθῇ ἡ στρατιωτικὴ τῆς Σπάρτης σύνταξις μετὰ τῆς οἰκονομικῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ αἱ πεζικαὶ ἐκείνης δυνάμεις μετὰ τῶν ναυτικῶν τῆς πόλεως τοῦ Περικλέους, τὸ κράτος τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔμελλε προῶρως νὰ ἀπολεσθῇ.

Ἀλλὰ καὶ ἂν αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις συνεκρούσθησαν, ἴσως ὑπῆρχεν ἐλπίς τις τῆς διατηρήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἂν ἐνίκων αἱ Ἀθηναίαι. Διότι ἡ πόλις αὕτη εἶχεν οἰκονομικὸν σύστημα καὶ ναυτικόν, δι' ἃν ἠδύνατο νὰ προμάχηται τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. ἠθέλον δὲ νικήσει οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἐνίκησαν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἂν οἱ πολίται αὐτῶν ἦσαν συνετώτεροι καὶ ἂν ἡ δημοκρατία ἦτο ἀριστοκρατικωτέρα, ὡς ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Μαραθωνομάχων. Ἄν ἐπέζη ὁ Περικλῆς, πάντως ἠθέλε κρατῆσαι τῶν πολεμίων καὶ ἠθέλε δώσει τῷ ἑλληνικῷ γένει ἐνότητα, ἣτις ἦτο ἀναγκαῖα τῇ ὑπάρξει αὐτοῦ. Διότι οὗτος δὲν ἦτο δημοκόπος, ἦτο διαφανῶς χρημάτων ἀδωρότατος, δὲν ἤγετο ὑπὸ τοῦ πληθους, ἀλλ' ἤγε μᾶλλον αὐτό. Λίαν δ' ὀρθῶς εἶπεν ὁ Θουκυδίδης περὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ Περικλέους, ὅτι ὑπῆρχε λόγῳ μὲ δημοκρατία, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή. Εἶναι δὲ λυπηρόν, ὅτι οἱ διαδεξάμενοι τὸν μέγαν ἐκείνον πολιτευτὴν δὲν ἠκολούθησαν ταῖς συμβουλαῖς αὐτοῦ, ὅστις ἔλεγε τοῖς Ἀθηναίοις νὰ ἡσυχάζωσι, νὰ ἐπιμελῶνται τοῦ ναυτικοῦ καὶ κατὰ τὸν πόλεμον νὰ μὴ προβαίνωσιν εἰς νέας κατακτήσεις. Ὅτι δ' αἱ συμβουλαὶ αὗται ἦσαν σοφαί, μαρτυρεῖ ἐμφανῶς ἡ εἰς Σικελίαν στρατεία, καθ' ἣν ἐφθάρησαν οἱ κρείττοιστοι τῶν ἀνδρῶν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ὅπως δὲ ποτε ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος δὲν ἀπεσοδήθη καὶ ἀπέβη ὑπὲρ τῶν Σπαρτιατῶν.

Γεώργιος Μιστριώτης

Καθηγητὴς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ

ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣ ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἡ ὥραία καὶ ἀνθοστεφής τοῦ Ἰονίου νύμφη Ζάκυνθος, ἣς ἕκαστον ἄνθος γεννᾶται καὶ ὑπὸ ἓνα γλυκὺν ἦχον τῆς λύρας τῆς Μούσης Τερψιχόρης, ἡ πατρίς τοῦ Σολομοῦ καὶ πολλῶν ἄλλων ἐστεμμένων μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν δάφνην, δύναται νὰ σεμνύνηται καὶ δι' ἓνα εὐγενῆ αὐτῆς γόνον ἐκπροσωποῦντα τὸν ἠθικὸν πλοῦτον ἂν δύναται νὰ παραγάγῃ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ περικλίσῃ ἡ Ἑλληνικὴ καρδία. Ἡ ἐκ Ρωσσίας κόμησσα Ina Carnist ἡ διακεκριμένη τοῦ πνεύματος ἐργάτις, ἡ ἀφῆσασα τὰς μεγαλοπρεπεῖς τῆς Ρωσσίας μεγαλοπόλεις διὰ νὰ κατοικήσῃ πλησίον τῶν μνημείων τοῦ εὐκλειοῦς τῆς Ἑλλάδος παρελθόντος, εἶνε Ἑλληνίς ἔκκουσα τὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς ἀνοήσεως Ζακύνθου. Ὁ πατὴρ τῆς κόμης Πέτρος Καπνίστ κλειδοῦχος τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, υἱὸς δὲ τοῦ Ἰωάννου Καπνίστ κυβερνήτου τῆς Μόσχας, ἐφημίσθη ὅπως καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ὡς ποιητῆς καὶ συγγραφεύς, δύο δὲ τῶν δραματικῶν ἔργων του μεγάλως ἐξετιμή-

θησαν ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Αὐλῆς καὶ ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς ἀριστοκρατίας, εἰς ἣν ὡς εἰκὸς ἀνῆκεν. Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ μετὰ τοῦ εὐγενοῦς ὀνόματος κοί τῆς μεγαλοφυΐας ἐκληροδότησεν εἰς τὰς δύο θυγατέρας του κομήσσης Ἰνάν καὶ Εὐγενίαν εἶνε ὁ ἔρωσις πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἰς ἣν καὶ μετέφερον αὗται δι' ἰδιαιτέρου ἀιμοπλοίου τὰ ὅσα τὸ κόμητος πατὴρ τῶν θανόντος εἰς Ρώμην καὶ ἔθαψαν αὐτὰ εἰς τὴν θελκτικὴν γῆν τῶν προπατόρων του Ζάκυνθον ἐκκληροῦσαι οὕτω τὴν τελευταίαν του θέλησιν.

Εἶνε λοιπὸν Ἑλληνίς ἡ διακεκριμένη ἐν τῇ φιλολογίᾳ κόμησσα Καπνίστ καὶ ἀναγράφομεν τοῦτο μετ' ἑθνικῆς ὑπερηφανείας διότι δὲν εἶνε μόνον τοῦ πλοῦτου ἀριστοκράτις ἀλλ' ἀριστοκράτις τοῦ πνεύματος καὶ τῶν αἰσθημάτων τιμῶσα τὴν Ἑλληνικὴν πατρίδα διὰ τῆς γραφίδος τῆς καὶ τῶν ἐμβριθῶν ὁμιλιῶν τῆς εἰς Πανεπιστημιακὰς αἰθούσας τῆς Ρωσσίας.

Ἡ ἱστορία καὶ τὰ δεινοπαθήματα τῆς Κρήτης,

αὐτῆς οὐσίας ἐνὸς τῶν πρώτων προμάχων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἰδιαίτερος ἐφείλκυσαν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κοινοβουλίας διό καὶ ἔγραψε καὶ δημοσίᾳ ἐμίλησεν ὑπὲρ αὐτῆς, αἱ δὲ περὶ Κρήτης γυναικῶν ἰδέαι τῆς διαπρανοῦσι τὰς περὶ Κρήτης ἐν γένει συμπαθεῖς διαθέσεις τῆς. Τοῦτων ὅπως δώσωμεν πιστοτέραν εἰκόνα εἰς τοὺς ἀξιοτίμους ἀναγνώστῃς καὶ εὐγενεῖς ἀναγνωστρίαις τοῦ «Σπινθῆρος» δημοσιεύομεν ἐν μεταφράσει μέρος τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀποσταλείσης πρὸ ἐβδομάδος ἐπιστολῆς τῆς Ἑλληνίδος κομήσσης ἐν ἧ περιέχονται καὶ αἱ περὶ φεμινισμοῦ ἰδέαι τῆς μεγάλης αὐτῆς γυναικῶς.

«... Τὰ αἰσθήματα ἅτινα ἐκφράζω δὲν εἶνε φιλελληνικά, ὡς φρονοῦσι πολλοί, ἀλλὰ δύναμαι νὰ εἶπω πατριωτικά. Ἡ Ἑλλὰς εἶνε παλαιὰ πατρίς τῶν προγόνων μου, διότι ἡ οἰκογένειά μας Καπνίσση καὶ ὄχι Καρνιστ, ὅπως ὀνομάζεται τῶρα Ρωσιστί, κατάγεται ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου. Εἶνε λοιπὸν φυσικὸν νὰ θίγη τὸ ἐνδιαφέρον μου πᾶν ὅτι συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι καὶ εἶμαι εὐτυχῆς νὰ βλέπω ὅτι ἡ ὑπὲρ τῶν γυναικῶν δικαιομάτων δράσις λαμβάνει ἐν αὐτῇ πραγματικὴν ὑπόστασιν.

» Συγχαίρω Ὑμᾶς ἐξ ὅλης καρδίας διὰ τὸ ἔργον ὅπερ ἐπεχειρήσατε καὶ ἐλπίζω ὅτι τὸ λίαν ἐνδιαφέρον περιδικόν σας θὰ ἔχη τὴν μεγαλειτέραν ἐπιτυχίαν. Λίαν ἐξετίμησα ἐν αὐτῷ πολλὰ τῶν ὀρθοτάτων καὶ γενναίων ἄνδρων σας, πιστεύω δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ δοθῇ εἰς τὴν Ἑλληνίδα γυναῖκα εὐρύτερα πνευματικὴ μόρφωσις, διότι μᾶς ἐδείξεν ἤδη ὅποια ὑπῆρξεν ὡς ἡρώϊς κατὰ τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας καὶ ὡς διευθύντρια φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, νοσοκομείων κ.τ.λ. Εἶνε δυσάρεστον ἀληθῶς νὰ βλέπη τις τόσας γυναῖκας τῶν ὁποίων ἡ δραστηριότης θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ πολύτιμος διὰ τὸν τόπον, νὰ χάνονται ἐντὸς τῆς ματαιότητος, συνετεία ἐπιπολαίας (superficielle) ἀνατροπῆς. Εἰς τόπον ἐνθα καὶ ὁ ἀμαθέστατος τῶν ἀνδρῶν δικαιοῦται νὰ ψηφίζη, αἱ γυναῖκες ὄφειλον νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὸ Βουλευτήριον καὶ τότε πιστεύω ὅτι θὰ συνετέλουν αὐταὶ ὥστε νὰ βασιλεύῃ ἡ πρᾶξις ἐκεῖ ἐνθα τῶρα βασιλεύουσι οἱ λόγοι, καθόσον ἡ γυνὴ ἐφάνη πάντοτε πρακτικώτερα καὶ μᾶλλον φίλη τῆς τάξεως ἢ ὁ ἀνὴρ.

» Δὲν ἐκπλήττομαι ποσῶς βλέπουσα δύο Κρήσας Ὑμᾶς ἐν Κρήτῃ καὶ τὴν Κυρίαν Παρρὲν ἐν Ἀθήναις

τιθεμένας ἐπὶ κεφαλῆς τῆς γυναικείας δράσεως, διότι ἡ Κρήτη ἐθυσίασθη πάντοτε ὑπὲρ τῆς Ἰδέας καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐβάδισε πάντοτε ἔμπροσ, αἱ δὲ μητέρες τῶν ἡρώων δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ νὰ εἶνε ἔξοχοι καὶ δραστήριαι γυναῖκες. . . . . »

Ἐπίτομον ἱστορικὴν μελέτην αὐτῆς περὶ Κρήτης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον ἀπήγγειλεν ἡ λογία κόμησση εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μόσχας κατὰ τὴν τελευταίαν Κρητικὴν ἐπανάστασιν, πλεῖστα δὲ προϊόντα τοῦ εὐγενοῦς καλάμου τῆς ἔχουσι δημοσιευθῆ εἰς τὸν Ρωσικὸν περιοδικὸν τύπον.

Ἐν τῶν διὰ τὴν Ἑλλάδα ποιημάτων, ὅπερ εὐρηστήθη ἡ μουσογραφία κόμησση νὰ μᾶς ἀποστείλῃ διὰ τὸν «Σπινθῆρα», δημοσιεύομεν κατ' ἰδικὴν μας πίστην μεταφράσιν. Ἀποπνέει τὸ μῦρον τῆς ἀληθοῦς φιλοπατρίας, ἧτις κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους, εἶνε τὸ ἀριστούργημα τῶν ἀνθρωπίνων σκέψεων καὶ φαίνεται τονισμένον ἐπὶ τῶν εὐγενεστέρων καὶ λεπτοτέρων χορδῶν ποιητικῆς γυναικείας καρδίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΙΜΑ

*Ἀνάμεσα ἀπ' τῆς πέτρες καὶ τὰ μάρμαρα
Μέσ' ἀπ' τῆς δαρτελλένιες ραγισμάδες
Φιλετ τ' ἀγέριστὴν πατάρχαια Ἀκρόπολι
Ἀγριολούλουδα καὶ πρασινάδες.*

*Κι' ὅλες ἡ παπαροῦνες ψιθυρίζουνε
Μέσσα στὰ φλογισμένα πέταλά μας
Ἄγνῶ, παλληκαρίσιο αἶμα κρύβεται
Δὲν ἔθρεψ' ἡ βροχὴ τὴν ὠμμοσφία μας.*

*Τὸ αἶμα ποῦ γιὰ τὴν Ἑλλάδα χύθηκε
Στὰ στήθια ἐκεῖνα δὲν θὰ ξαναζήση.
Σὲ μᾶς ξαναγεννιέται τὸ Μαργάριλο
Τὴ γῆ τὴ λατρευτὴ νὰ χαιρετίση.*

Κόμησση Ἰνα Καπνίστ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

Η. ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΑΥΤΗΣ ΕΚΦΑΝΣΕΙΣ

Ἄνθρωπος γεννᾶται μετὰ τῆς ἀνάγκης, πρὸς θεραπείαν τῆς ὁποίας καταναλίσκει τὰ οἰκονομικὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ, ἅτινα συνήθως διὰ τῆς ἐργασίας του παράγει. Ἄλλ' ἡ κατανάλωσις αὐτῆ τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἧτοι τοῦ πλοῦτου, ὁδὸν νὰ εἶνε σὴν καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν δύναμιν ἣν ἔχει τις πρὸς ἀναπαραγωγὴν τῶν καταναλισκομένων.

Δυστυχῶς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐνεκα ματαιότητος καὶ φυσικῆς φιλοδοξίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνεκα κοινωνικῶν προλήψεων, πρὸς ὅς ὑποχρεοῦται τις κατὰ τι νὰ συμμορφῶται, πέπουσιν εἰς τὸ νὰ ἀπολαύωσι πλεῖονα τῶν ὄσων αἱ οἰκονομικαὶ δυνάμεις αὐτῶν τοῖς ἐπιτρέπουσι καὶ ἀμιλλῶνται τίς νὰ κατοικήσῃ μεγαλοπρεπέστερον μέγαρον, τίς νὰ ἐκθαμβώσῃ τὸν ἄλλον ἐνδύομενος διὰ βαρυτίμων ἐνδυμάτων, τίς νὰ

παραθέσῃ τὸ ἰδιοτροπότερον καὶ μᾶλλον πολυδάπανον γεῦμα καὶ τὰ παρόμοια, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὑπερβαίνοντα τὴν οἰκονομικὴν αὐτῶν κατάστασιν. Ἡ τοιαύτη ἄσκοπος καὶ πέραν τοῦ προσήκοντος κατανάλωσις τοῦ πλοῦτου ἀποτελεῖ τὴν ἐπιτυχῆ διατύπωσιν τῆς πολυτελείας ὑπὸ τὴν κακὴν αὐτῆς ὄψιν ἐξεταζομένης. Ἄλλ' ἡ ἐν μέτρῳ πολυτέλεια ὡς λογικὴ τις ροπή θεωρουμένη ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ ὑπὸ πολλῶν εὐρώστων κοινωνιῶν εἰς τε τὴν θρησκείαν, τὴν πολιτείαν καὶ τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς λογικῆς κανονισμένη πολυτέλεια ἢ τε ἰδιωτικὴ καὶ ἢ δημοσία ἢ ἐθνικὴ δὲν δύναται ἢ νὰ ἔχη ποιάν τινα κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν χρησιμότητα πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ὁποίας ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς πολλοὶ κοινωνικοὶ καὶ οἰκονομολόγοι ἐδοκίμασαν τὴν

ισχυράν αὐτῶν διάνοιαν.

Ἡ ἔννοια τῆς πολυτελείας ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων ἀνέτειλεν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἀνθρώπου καὶ οἱ βαρβαρότεροι δὲ τῶν λαῶν δὲν ὑπῆρξαν ἀμέτοχοι αὐτῆς. Ἐκαστος προσεπάθει πολυτελέστερον νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἄτεχνον πολεμικὸν αὐτοῦ ὄργανον καὶ ἐπιδεικτικώτερον νὰ κοσμήσῃ τὸ ρωμαλέον σῶμά του.

Καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγριοι λαοὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων κοσμοῦσι τὴν κεφαλὴν διὰ δέσμης πτερῶν καὶ ποικίλλουσι τὸ δέρμα των διὰ πολυπλόκων καὶ πολυχρῶμων σχεδίων. Ἀλλὰ καὶ ὅπου ὁ πολιτισμὸς κατέκτησεν ἔδαφος ὄχι μόνον ἐσεβάσθη τὸ αἶσθημα τοῦτο τῆς πολυτελείας ἀλλὰ καὶ ἐνστερνισθεὶς αὐτὸ ἐπὶ μᾶλλον τὸ προήγαγε καὶ τὸ ἐτελειοποίησε.

Τὴν ἀδυναμίαν ταύτην τοῦ ἀνθρώπου ὑπεβοήθησε καὶ ἡ θρησκεία διὰ τῆς θρησκευτικῆς πολυτελείας. Οἱ πιστοὶ ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἀποχειροβιῶτου μέχρι τοῦ σφωτέρου ἐπιστήμονος αἰσθάνονται τὴν κατίσχυσιν ἢ ἐξασκουσιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος αὐτῶν οἱ λειτουργοὶ τῆς θρησκείας των παρουσιαζόμενοι πρὸ αὐτῶν μὲ χρυσοῦσφαιρα καὶ διὰ πολυχρῶμων λίθων κεκοσμημένα ἱερὰ ἄμφια.

Καὶ ἡ μεγάλη Ρωσσία ἀποστείλασα κατὰ τὸν 10ον μ. Χ. αἰῶνα ἀντιπροσώπους αὐτῆς εἰς διάφορα θρησκευτικὰ κέντρα πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς τελειότερας θρησκείας, ἦν καὶ θὰ ἠσπάζετο πρὸς ἐπίτευξιν καὶ τῆς θρησκευτικῆς τῶν Ρώσων ἐνότητος, κατεπλάγη πρὸ τῆς ἐπιβαλλούσης καὶ μεγαλοπρεποῦς πολυτελείας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν πολυτελεστάτων ἱερῶν ἀμφίων τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου.

Οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτῆς συνδύσαντες τὸ ὕψος τῶν δογμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας ἐκθαμβοὶ ἐπανελθόντες εἰς Ρωσίαν ἀνεκοίωσαν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅστις καὶ κατέστη ἔκτοτε ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν τῇ ἀπεράντῳ Ρωσικῇ αὐτοκρατορίᾳ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτεία καὶ οἱ ἰδιῶται δὲν ὑπέβησαν ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς πολυτελείας. Οἱ μόνάρχαι καὶ ἡγεμόνες διὰ τῆς ἐξόχου πολυτελείας τοῦ ἐν γένει βίου των ἐξωτερικεύοντες τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν, ἦν ἀντιπροσωπεύουσιν, ἐπιβάλλουσι καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου τὸ γόητρον τῆς ἐξουσίας των εἰς τὸν πρὸ τοῦ βασιλικοῦ τεθρίππου ἐκπλησσομένον λαόν· οἱ δὲ ἰδιῶται, ἀκολουθοῦντες ἔμφυτον ροπὴν δὲν περιορίζονται εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαζοῦντα εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ προσηλοῦντες τὸ βλέμμα εἰς τοὺς ὑπεράνω αὐτῶν εὐρισκομένους προσπαθοῦσι παντὶ σθένει νὰ ἀπομιμηθῶσιν αὐτοὺς εἰς πᾶν ὅ,τι **καλὸν** ἐν τῇ πολυτελεῖᾳ αὐτοῦ ἐκφάνσει κατέχουσιν οὗτοι.

Καὶ θὰ εἴπη τις ἴσως ὅτι ὑπὸ τὰς ἐπόψεις ταύτας ἐξεταζομένη ἡ πολυτέλεια δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κακῶν πρόξενος, τούναντίον δὲ ὡς ἐξυπηρετοῦσα σκοποὺς ὑψηλοτέρους ἐν τῷ ἀνθρω-

πίνῳ βίῳ, ὡς οὔσα ἢ ἐκφανσις τοῦ ἀρμονικοῦ καὶ καλοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ τὸ ἐλατήριον τῆς ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας καθίσταται μεγάλων ὠφελειῶν πρόξενος.

Δὲν θὰ ἀπατηθῇ τις σκεπτόμενος οὕτω, καθόσον εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ὀλονὲν προσδεύουσα βιομηχανία, εἰς τὴν πρὸς πολυτέλειαν ροπὴν τοῦ ἀνθρώπου ὀρεῖλουσι τὴν ὑποστήριξιν αὐτῶν· καὶ αὕτη δὲ ἔτι ἡ καλλιτεχνία ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτῆς ὕψεις ἐξεταζομένη ἐκ τῆς πολυτελείας ἔλαβε σπουδαίαν ὄθησιν. Εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν Ὡραίων Τεχνῶν, ὅτι θρησκευτικαὶ ἢ βασιλικαὶ πομπαὶ καὶ ἐν γένει διάφοροι μεγαλοπρεπεῖς ἐν τῇ πολυτελεῖᾳ αὐτῶν παραστάσεις ὑπῆρξαν τὸ ἀντικείμενον μεγάλων ἐμπνεύσεων περιφανῶν καλλιτεχνῶν, ποιητῶν καὶ ζωγράφων.

Ἐκ τοιούτων παραδειγματικῶς ἀναφέρομεν τὸν Ἰταλὸν ζωγράφον Mantegna ἐμπνευσθέντα ἐξ ἱστορικῆς περιγραφῆς τῆς τετραπλῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου ἐν Ρώμῃ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (46 π. Χ.) ἐπανερχομένου ἐκ τῶν κατὰ Γαλατῶν, Αἴγυπτίων, Φαρναίων καὶ Ἰόθα πολέμων. Ὁ Mantegna ἐξετέλεσε θαυμάσιον πίνακα τιμῶντα τὴν Ἰταλικὴν Τέχνην, παριστῶντα δὲ τὸν «θρίαμβον τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος». Ὁ πίναξ οὗτος ἀγορασθεὶς ὑπὸ τοῦ μαρκησίου Gonzague ἀνηρτήθη εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Μαντουίας.

Κατὰ πόσον δὲ ἡ διὰ τῆς πολυτελείας ἐκφανσις τοῦ καλοῦ ἐνεποίει ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων λαῶν, καταφαίνεται ἐκ τῶν ὑπὸ ἱστοριογράφων περιγραφῶν τῶν πολυτελῶν θριάμβων.

Ὁ Ἀλεξάνδρεὺς Ἀππιανός, ἱστοριογράφος τοῦ II αἰῶνος, μετὰ πολλῆς παραστατικῆς δυνάμεως ἐξιστόρισε τὸν διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Καρχηδόνας θρίαμβον τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ τοῦ νεωτέρου. «... Ἦγούνται δὲ σαλπικγαταί τε καὶ λαφύρων ἄμαξαι· πύργοι τε παραφέρονται, μιμήματα τῶν εἰλιμμένων πόλεων καὶ γραφαὶ καὶ σχήματα τῶν γεγονότων· εἶτα χρυσοὶ καὶ ἄργυρος ἀσήμαντός τε καὶ σεσημασμένος καὶ εἶτι τοιούτοτροπον ἄλλο καὶ στέφανοι ὅσοις τὸν στρατηγὸν ἀρετοῖς ἐνεκα ἀναδοῦσιν ἢ πόλεις ἢ σύμμαχοι ἢ τὰ ὑπ' αὐτῶν στρατόπεδα· βόες δ' ἐπὶ τούτοις λευκοὶ καὶ ἐλέφαντες ἦσαν ἐπὶ ταῖς βουσί· καὶ Καρχηδονίων αὐτῶν καὶ Νομάδων, ὅσοι τῶν ἡγεμόνων ἐλήφθησαν· αὐτοῦ δὲ ἡγούνται τοῦ στρατηγοῦ ραβδόχοι φοινικοὺς χιτῶνας ἐνδεδυκότες καὶ χορὸς κιθαριστῶν τε καὶ τιτυριστῶν, εἰς μιμήματα Τυρρηνικῆς πομπῆς, περιεζωσμένοι τε καὶ στεφάνην χρυσὴν ἐπικείμενοι· ἴσα τε βαίνουσιν ἐν τάξει μετὰ ὠδῆς καὶ μετ' ὀρχήσεως· τούτων δὲ τις ἐν μέσῳ πορφύραν ποδῆρην περικείμενος, καὶ ψέλλια καὶ στρεπτά ἀπὸ χρυσοῦ, σχηματίζεται ποικίλως γέλωτα, ὡς ἐπορχούμενος τοῖς πολεμίοις· ἐπὶ δ' αὐτῶν θυματηρίων πλῆθος, καὶ ὁ στρατηγὸς ἐπὶ ταῖς θυμιάμασιν, ἐφ' ἄρματος καταγεγραμμένου ποικίλως,

ἔστεπται μὲν ἀπὸ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτίμων, ἔσταλται δ' εἰς τὸν πάτριον τρόπον πορφύραν ἀστέρων χρυσοῦν ἐνουφασμένων· καὶ σκήπτρον ἐξ ἐλέφαντος φέρει καὶ δάφνην..... Ἐπιβαίνουσι δ' αὐτῷ ἐπὶ τὸ ἄρμα παῖδες τε καὶ παρθένοι καὶ ἐπὶ τῶν παρηρόρων ἐκατέρωθεν ἠΐθειοι συγγενεῖς· καὶ παρέπονται γραμματεῖς τε καὶ ὑπηρέται καὶ ὑπασπισταί· καὶ μετ' ἐκείνους ἡ στρατιὰ κατὰ τε ἴλας καὶ τάξεις ἐστεφανωμένη πᾶσα καὶ δαφνηροῦσα.....»

Διὰ τῆς πολυτελείας ταύτης ἐπέζητεῖτο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἡ ἐκδήλωσις τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν νικηφόρον στρατηγὸν καὶ ἡ ἀποθέωσις οὕτως εἶπεῖν αὐτοῦ, περιβαλλομένου διὰ παντός ἐφικτοῦ κάλλους. ὅπως οὗτοι ἀντελαμβάνοντο τοῦ καλοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ὑπὸ τὴν ἀγαθὴν ταύτην ὄψιν ἡ πολυτέλεια ὄχι μόνον ἐπιζήμιος δὲν καθίσταται, ἀλλὰ καὶ σπουδαία ὑπηρεσία παρέχει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

Κατ' οὐσίαν πολυτέλεια δὲν ὑφίσταται οὐσα σχετικὴ τις ἔννοια πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸν βαθμὸν τῆς προόδου τῆς βιομηχανίας, τὸν τόπον καὶ τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τοῦ ἀτόμου τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὰς ἐξέεις αὐτοῦ. Ὅτι πρὸ αἰῶνος ἦτο κτῆμα τῶν ὑπὸ τῆς μοίρας μόνον εὐνοουμένων καὶ θεωρεῖτο ὡς ἐξόχως πολυτελεῖς σήμερον εὐρίσκειται εἰς χεῖρας καὶ τοῦ τελευταίου ἡμεροβίου ἐργάτου καὶ θεωρεῖται ὡς ἀναγκαῖον ἀντικείμενον. Ἡ Γαλλίς πυργοδέσποινα Comtesse Fiesques περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ἐξεποίησέ ποτε ἐν τῶν κτημάτων της, ἵνα ἀποκτήσῃ κάτοπρον· (Inquiry into the nature and Causes of the wealth of Nations—Ἐρευνᾶ ἐπὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰτίων τοῦ πλοῦτου τῶν ἐθνῶν· ὑπὸ Ἀδάμ Σμιθ.) ἐνῶ διὰ κατόπτρου σήμερον κοσμεῖ τὸ κιβωτίδιόν του μικρὸς ὑποδηματοκαθαριστής.

Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἔλαμπε μόνον ἐπὶ τοῦ Βασιλικῆ διαδήματος καὶ τῶν παρυφῶν τῶν χιτῶνων τῶν εὐπατριδῶν, ἐνῶ σήμερον κατέστη κοινὸν τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος κτῆμα.

Ὁ πάπυρος καὶ ἡ περγαμινὴ θεωροῦντο ὡς πολυτελείας ἀντικείμενα καὶ ἦσαν κτῆμα τῶν πλουσίων μόνον, ἐνῶ οἱ πολλοὶ ἐχάραττον ἐπὶ τῆς ἄμμου τὸν ἀριθμὸν τῶν προβάτων των, ἐπὶ κεράμων δὲ ἢ ξύλων ἢ καὶ ἐπὶ λίθων ἐπιγραφὰς καὶ πᾶν ὅ,τι ἤθελον νὰ ἀποθανατίσωσιν. Ἐπινοηθέντος ὁμως μετὰ αἰῶνας τοῦ χάρτου ὁ κύκλος τῶν δυναμένων νὰ κάμωσι χρῆσιν αὐτοῦ ἠδύνηθη μεγάλως, ὅτε δὲ ἡ ἐν ἔτει 1799 ὑπὸ τοῦ Γάλλου Λουδοβίκου Ροβέρτου ἀνακάλυψις τῆς διὰ μηχανῶν κατασκευῆς αὐτοῦ ἐπολλαπλασίασε τὴν παραγωγὴν του τότε πλέον ὁ χάρτης εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην τοῦ χειρῶνακτος καὶ εἰς τὸ θυλάκιον αὐτοῦ τοῦ ἐπαίτου.

Ἡ μέταξα ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ αὐτοκράτορος ἦτο τὴν τρίτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἦτο σπανιω-

τάτη. Εἰς τὴν αὐτοκράτειραν τοῦ Βυζαντίου Ζηνοβίαν ἠρνήθη ὁ νικητὴς νὰ δώσῃ μεταξίνην αἰσθητά, ἣν φέρουσιν σήμερον καὶ αὐταὶ αἱ ἐργάτιδες.

Περὶ τὰ τέλη τῆς 14ης ἑκατονταετηρίδος ἡ πολυτέλεια τῆς βασιλείσσης τῆς Γαλλίας Isabeau de Bavière σφοδρῶς κατεκρίνετο διότι εἶχε δύο χιτῶνας ἐκ λίνου.

Κατὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα οἱ μεγάλοι ἄρχοντες μετεχειρίζοντο ἀντὶ ρινομάκτρον τοὺς δακτύλους των, ἕνεκα τοῦ ὅποιου ἡ πόλις Reims ἐδωρήσατο εἰς τὸν Κάρολον Ζ' ὡς πολύτιμον ἀντικείμενον ρινομάκτρα κατασκευασθέντα τότε τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ. Μεταξωτῶν περικημηίδων ἐγένετο χρῆσις τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Ἐρρίκου Ι' κατὰ τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς του. Τῷ 1533 διέτρεξε τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων ἡ πρώτη ἄμαξα ἧς ἐπέβαινον ἡ Δικατερίνη τῶν Μεδίκων. Τῷ 1577 εἰσῆχθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ χρῆσις τῶν ἐκ κασιτεῖρον πινακίων ἀντί-τῶν ξυλίων τοιούτων· ἡ δὲ σύζυγος τοῦ Δουκὸς τῆς Βενετίας τοσοῦτον ἠγάπα τὴν πολυτέλειαν ὥστε μετεχειρίσθη πρώτη αὐτὴ περόνην κατὰ τὸ γεῦμα ἀντὶ τῶν δακτύλων.

Κατὰ ταῦτα ἡ πολυτέλεια δὲν ἔχει σταθερὸν τόπον. Τὰ ἀντικείμενα αὐτῆς, προαγομένου τοῦ πολιτισμοῦ, ὁλονὲν ἀποβάλλουσι τὴν πολυτελεῖαν αὐτῶν ιδιότητα, ἵνα διαδεχθῶσιν αὐτὰ ἕτερα συμφώνως πρὸς τὰς ἐκάστοτε ἀναφυομένας νέας τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκας. Ἡ οικονομικὴ ἀκμὴ τῶν χωρῶν τὰ μετᾶγει εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν, διὰ δὲ τὸν πλουτίσαντα παύουσι πλέον νὰ ὦσι πολυτελεῖα τὰ πρότερον ὡς τοιαῦτα θεωρούμενα καὶ τέλος ἡ ἐξέεις καὶ ἡ ἀνατροφή καθορίζουσι τὸ πολυτελεῖς ἢ μὴ τῶν ἀντικειμένων.

Ὅχι μόνον λοιπὸν πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὴν πρόδον τῆς βιομηχανίας σχετίζεται ἡ πολυτέλεια, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν τόπον καὶ τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τοῦ ἀτόμου. Ὅτι θεωρεῖται ὡς μεγάλη πολυτέλεια ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ παραδείγματι ὅπου ὀλίγος ὑπάρχει πλοῦτος, θεωρεῖται ὡς τι σύνθητος ἢ μᾶλλον ἀπαραίτητον ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅ,τι δὲ ἀπαγορεύεται ὑπὸ τε τῆς οικονομικῆς καταστάσεως καὶ τῆς κοινωνίας εἰς τὸν πτωχὸν θεωρεῖται ὡς τι φυσικὸν καὶ ἐπιβαλλόμενον εἰς τὸν ὕλικῶς εὐμειροῦντα.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν ἐξέων διαβαθμιζομένη ἡ πολυτέλεια δύναται νὰ τύχῃ θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς χαρακτηρισμοῦ καὶ ὡς παράδειγμα ἀναφέρωμεν τὸ ἐν ταῖς «Νεφέλαις» τοῦ Ἀριστοφάνους σχετικὸν πρὸς τὴν ἀνατροφὴν καὶ ὄνομασιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Στρεψιάδου, Ζῶν οὗτος ἀγροικὸς βίον, βρύων μελίτταις καὶ προβάτοις καὶ στεμφύλοις» ἐνυμφεῖθη τὴν ἐξ εὐγενοῦς οἴκου σύζυγον του «ὄζουσαν μύρον, κρόκου καὶ καταγλωττισμάτων». Ἄλλ' ὀλίγον μετὰ τὸν γάμον των ἤρχισεν ἡ ἔρις καὶ αἱ ἀραὶ ἐκείνου πρὸς τὴν προμηθήστριαν (προξενήτριαν) καθόσον ὅτι ἐθεώρει ἡ σύζυγος ὡς ἀναγκαῖον, ἔψεγε καὶ ἀ-

πέκρουν ἐκεῖνος ὡς λίαν πολυτελής. Βραδύτερον ἀποκτήσαντες υἱὸν ἤριζον καὶ πάλιν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ καταλληλοτέρου διὰ τὸν υἱὸν τῶν ὀνόματος. Καὶ ἡ μὲν ἀριστοκρατία κυρία ἐπέμενε ὕψως εἰς τὸν υἱὸν τῆς δεσπῆς εὐγενές τι ὄνομα ἐκ τῶν περιεχόντων τὴν λέξιν ἵππος, δι' ἧς ἐδηλοῦτο τὸ εὐγενές τῆς καταγωγῆς, προτείνουσα τὰ ὀνόματα Ξάνθιππος ἢ Κολλιπίδης ἢ Χαίριππος, ὁ δὲ Στρεψιάδης ἐπιθυμῶν τὴν διατύπωσιν τῆς οἰκονομίας καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ του, ἤξιον τὰ ὀνομάσασιν αὐτὸν Φειδωνίδην. Τέλος δι' ἀμοιβαίας ὑποχωρήσεως ἐδόθη μῆτις τις λύσις καὶ ὁ υἱὸς ἐκλήθη μὲ τὸ ὄνομα Φειδιππίδης ἐν ᾧ διατυπῶνται αἱ ἔννοιαι φειδῶ καὶ ἵππος.

Ἐν τῇ ἐρευνῇ τῆς πολυτελείας ἀναγκαίως παραδέχεται τις ὅτι ἡ ἐν γένει ἀνθρωπίνη πρόοδος εἰς τὴν ροπὴν ταύτην τοῦ ἀνθρώπου κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκ φύσεως ρέπει νὰ ἀπολαύσῃ ἀντικειμένων οὐχὶ τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἀλλ' ἀντικειμένων πολυτελείας· καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης ροπῆς λαμβάνουσι ὠθησιν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι.

Ἡ πολυτέλεια σκοπὸν ἔχει τὴν ὑπὸ ποικίλας ὀφείας ἀπόλαυσιν καὶ ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπεζῆται τὴν εὐγενῆ καὶ ἠθικὴν ἀπόλαυσιν δὲν θὰ κατέφρουγεν εἰς τὰς πηγὰς αὐτῆς, δὲν θὰ ἐζῆται διὰ μὲν τῆς ἐπιστήμης τὴν εὐρεσιν τῆς ἀληθείας, διὰ τῶν διαφόρων τῆς τέχνης κλάδων τὴν ἐπιτευξίν τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ καὶ τὴν ἐκ τῆς καλλιέργειας ἀμφοτέρων προκύπτουσαν εὐδαιμονίαν, δὲν θὰ προήγαγε τὴν βιομηχανίαν καὶ θὰ ἐστερεῖτο οὕτω τῶν ποικίλων μέσων δι' ὧν θεραπεύει τὰς ποικίλας τοῦ πολιτισμοῦ ἀνάγκας, δὲν θὰ ἐπεχειρεῖ τὸ ἐμπόριον ἀρκοῦμενος εἰς ὅ,τι ὁ ἴδιος ἀτελῶς ἤθελε κατασκευάζει ἢ ὅ,τι ὁ ἴδιος τοῦ μόνου ἀγρὸς ἤθελε τῷ ἀποφέρει καὶ θὰ ἐστερεῖτο οὕτω τῶν ἐκπολιτιστικῶν τῆς ἐμπορίας ὠφελημάτων. Ἐκτός δὲ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀπολύσεως, ἥτις διὰ τῆς παραμελήσεως τῶν ἀνωτέρων ἔργων ἤθελεν προκύψει, θὰ ἐξησθῆναι καὶ ὁ ἔθνικὸς πλοῦτος, ὁ δὲ πολιτισμὸς ἤθελε καρκιννοβατεῖ.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐξηρκεῖτο εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν στοιχειωδεστάτων πρὸς συντήρησιν μέσων καὶ τῆς στοιχειωδεστάτης πνευματικῆς τροφῆς, ὁ βίος αὐτοῦ θὰ ἐστερεῖτο τῆς δράσεως ἐκείνης, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸν ὑπέρροχον ὄν, ἥτις τὸν ἐξευγενίζει, τὸν ἐκπολιτίζει, τὸν ἐξυψοῖ ὑπὸ τε πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐποψίν καὶ τὸν καθιστᾷ εὐτυχῆ.

Δὲν λογίζεται εὐτυχῆς ὁ διερχόμενος τὸν βίον ἐν διηγετικῇ ἡρεμίᾳ, γαλήνῃ καὶ ἀναπαύσει ὡς κατοικίδιον κυνάριον, εἶνε εὐτυχῆς ἐκεῖνος ὅστις αἰσθανόμενος τὴν πνευματικὴν ἢ σωματικὴν κόπωσιν καὶ τὰς διαφορὰς συνεπεῖα τῆς δράσεως αὐτοῦ συγκινήσεις, ἀπολαμβάνει εἴτα καὶ τὴν παρακολουθοῦσαν αὐτὰς πάντοτε ψυχικὴν τέρψιν, ἣν μετὰ τῶν ὕλικῶν ἀγαθῶν ἀποφέρει εἰς τὸν κοπιῶντα ἢ ἐπιτέλεισι ἐπιμόχθου ἔργου.

Διὰ τῆς δράσεως λοιπὸν ταύτης, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἢ πρὸς μείζονα πνευματικὴν καὶ σωματικὴν ἀπόλαυσιν ροπὴ ἤτοι ἡ πολυτέλεια, ἰσχυρὰν ὠθησιν λαμβάνουσι αἱ ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν ἐφ' ἧς ὑψοῦται τὸ μέγα τοῦ πολιτισμοῦ οἰκοδόμημα.

Τούτου δεδομένου, εἶνε ἐπόμενον ὅτι διὰ τὴν εὐεξίαν κοινωνίας τινὸς ἀναγκασία τυγχάνει ἡ πολυτέλεια ὑπὸ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς χρῆσιν, ἀλλ' ἐννοεῖται ὅταν κανονίζεται ἀναλόγως τῶν οικονομικῶν μέσων καὶ ὅταν ὑπερίσταται αὐτῆς τὸ πνεῦμα τῆς φειδοῦς καὶ ἀποταμιεύσεως. Ἐν ἐναντία περιπτώσει ἡ πολυτέλεια ἀποτινάσσουσα τοὺς δεσμούς δι' ὧν ἡ ὑγιὴς διάνοια τὴν περιβάλλει, καθίσταται πηγὴ πάσης κακοδαιμονίας εἰς τε τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν, οὕσα ἀποτέλεσμα ψευδοῦς φιλοτιμίας ἢ μᾶλλον διακωλύουσι τὴν ἀποταμίευσιν, τὸν πυρῆνα τοῦτον παντὸς ὕλικου κεφαλαίου.

Πρὸς περιστολὴν τῆς ἐπιβλαβοῦς καὶ παραλόγου ταύτης πολυτελείας (lux extravagant) ἐξεδόθησαν ἄλλοτε νόμοι κατασταλτικοὶ τῆς πολυτελείας (lois somptuaires), οὗς ὅμως ἡ πρακτικὴ κατεδίκασεν ὡς ἀνωφελεῖς· καὶ ἡ σήμερον ἐπιβαλλομένη φορολογία ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν τῆς πολυτελείας κατ' ἐλάχιστον μόνον δύναται νὰ τὴν περιστείλῃ προκαλοῦσα ἕτερον κακὸν τὴν λαθρεμπορίαν. Ἀλλὰ εὐτυχῶς τὸ πάθος τῆς ἐπιβλαβοῦς πολυτελείας εἶνε ἰάσιμον καὶ τὰ κατ' αὐτοῦ ἀντίδοτα εἶνε πρὸ παντὸς ἡ πραγματικὴ διάπλασις τοῦ ἥθους καὶ ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις.

Ἄρτεμισία Λανδροάκη

ΑΠΟ ΤΑΣ "ΑΣΤΡΑΠΙΑΣ,"

Οἱ στίχοι μου

Ἀστράφτει ὁ μαῦρος οὐρανὸς
Καθ' ἓνα σύγνεφο τὸ σχίζει
Ἀνάφτει—σβόννει βιαστικᾶ
Τῇ μαύρῃ καταχνιὰ φωτίζει.

Μὰ κι' ὁ δικός μου οὐρανὸς
Ἀστράφτει κάποτε βαθειά μου
Νὰ χύσῃ φῶς στὴ θύελλα
Ποῦ κρύβεται στὰ σωθικά μου.

Ὅ,τι φωτίσουν αἱ «Ἀστραπαί»,
Στοὺς στίχους μου τὰ ζωγραφίζω,
Μὲ τὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς
Τὸν κάθε στίχο χρωματίζω..

Μενέλαος Ι. Λανδροάκης

Ἀθῆναι

τελειόφοιτος τῆς Νομικῆς

ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΟΥΜΕΝΟΙ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

(Jules Claretie)

Μέλους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας

Κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1870, οἱ Παρίσιοι παρίστων ἐν τῶν ζωηροτέρων καὶ περιεργοτέρων θεαμάτων ἅτινα δύναται τις νὰ συναρτήσῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁσαδῆποτε καὶ ἂν εἶπον μετὰ ταῦτα κατὰ τῆς πόλεως τῶν Παρισίων σχετικῶς πρὸς τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς ἀπεργωσμένης ἀντιστάσεως ὅσον καὶ ἂν ἀπεπειράθησαν νὰ συκοφαντήσωσιν αὐτὴν, διαμένει ἀναμφίρρηστον ὅτι ὑπῆρξε πόλις ὑπέροχος, ὑπιστάσα ἄνευ γογγυσμοῦ τὴν ἐπισώρευσιν μεγάλων δειρῶν, τὰ ὅποια ἢ τύχη τῇ ἐπεφύλασεν. Ὑπέφραρεν ἤδη ἐκ τοῦ λιμοῦ ὅστις βραδύτερον ἐμελλε νὰ τὴν ἀναγκάσῃ εἰς τὴν συθθήκην μετὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἢ ἀνεπάρκεια τῶν τροφῶν ὑπεχρῶσεν ἕκαστον τῶν ἀτυχῶν πολιτῶν νὰ περιμένῃ ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους, ὥρας θαυασίμου προσδοκίας, πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν ἀρτοποιείων καὶ κρεοπωλείων, ὅπως κατορθώσῃ νὰ λάβῃ τεμάχιον χειρίστης ποιότητος ἄρτου καὶ κρέατος ἵππου τὰ ὅποια διέκεινον αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ τῶν Παρισίων.

Κατὰ τὰς φοβερὰς ἐκεῖνας ἡμέρας αἱ γυναῖκες πρὸ πάντων ἐπῆρξαν ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὴν ἀρτοχίην καὶ τὸ θάρρος των. Ἐγχειρόμεναι πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἴσταντο ἐπὶ μακρὰς ὥρας ἐπὶ τῆς λάσπης ἢ τῆς χιόνος ἔμπροσθεν τῶν ἀρτοποιείων καὶ περιέμενον συνωθούμεναι νὰ κατορθώσωσι νὰ ἀρπάσωσι κυριολεκτικῶς τεμάχιον ἄρτου διὰ τὰ τέκνα των. Αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ εἶχον διαείμει δελτία εἰς τοὺς πολίτας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνεγράφοντο αἱ ἡμέραι τῆς διανομῆς κρέατος. Ἄλλ' ὅποια ἦτο ἡ ἀπογοήτευσις τῶν ἀτυχῶν πολιτῶν ὅταν ἐνίοτε ἀρτὶ κρέατος ῥωποῦ διερέμετο κρέας παστὸν ἢ σαρδέλλαι! Τότε πλέον ἢ ὀδύνη ἐκορυφοῦτο.

Ἄλλὰ διὰ νὰ δυνηθῇ τις νὰ ἐννοήσῃ ὅποιαν ἐπίδρασιν ἔχει ἡ φύσις ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τί φρικῶδες θέαμα παρίστα ἢ πολυἀριθμὸς τῶν Παρισίων πόλις φθάσασα εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀνεπαρκείας τῶν τροφῶν, ἔπρεπε νὰ ἔχη διέλθει τοὺς σκληροὺς ἐκεῖνος μῆνας καθ' ὅς οὗς ὁ στόμαχος κενὸς καὶ ἐξητλημένος ἐζήτει θρεπτικὴν τινα δύναμιν. Ἄλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα οὐδεὶς παρῆγορεύετο. Ἐκαστος ἐξετέλει τὸ καθήκον του, ὑπεδύετο τὸν ρόλον του. Καὶ ἐνῶ οἱ στρατιῶται τῆς ἐθροφουρῆς ἠτοίμαζον

τὰς ἀποσκευὰς των διὰ τὴν ἐξόδον, ἄλλοι δὲ ἠγρόντων ἐπὶ τῶν προμαχώρων, οἱ ἀπόμαχοι ἐφροβρουν πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ἔμπροσθεν τῶν ἀρτοποιείων καὶ κρεοπωλείων καὶ ἐν γένει εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων.

Παρταχοῦ τῆς πολιορκουμένης μεγαλουπόλεως οἱ αὐτοσχέδιοι οὔτοι στρατιῶται ἐνήργουν μετ' ἀνθαιρεσίας καὶ ἀπολύτου πρὸς ἑαυτοὺς πεποιθήσεως. Ἄλλὰ δυστυχῶς τὸ θάρρος των ἐμελλε νὰ δοκιμασθῇ πολὺν ἀργά, ὅτε πλέον ἢ ἀφοσίωσις αὐτῶν θὰ ἦτο ἀνωφελής. Αἱ πλατεῖαι, αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ διασταυρώσεις αὐτῶν ἀντήχουν ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν σαλπύγγων, κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἀποστελλομένων προσκόπων καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδον στρατιωτικῶν ταγμάτων εἰς τὴν πόλιν, ἀσθμαίνων ἐξ ἀγωνίας ὁ λαὸς τῶν Παρισίων παρετῆρει τὰ παρακολουθοῦντα τὸν στρατὸν φορεῖα, κενὰ ἀκόμη ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἕκαστος ἀρτὶ νὰ αισθάνηται ἑαυτὸν ἀπογοητευμένον ἠγρεῖ ἐκ τοῦ θεάματος τοῦτον θάρρος καὶ ἐλπίδας.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἐσωτερικὴ ὄψις τῆς ἀτυχοῦς τότε πόλεως τῶν Παρισίων, ἣτις ὁμοίαιε πρὸς γιγάρτερον πλοῖον ναυαγήσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ.

Ἄλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἰδίως ἐπέτειρε τὸ δειρὸν τῆς θέσεως τῶν πολιορκουμένων ἦτο ἡ ἀπομόνωσις καὶ ἡ παρτελής ἔλλειψις ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἐκτὸς τῶν Παρισίων μαχομένων. Καὶ οἱ Παρίσιοι ἀφ' ὧν ἠετιροβόλει πρὸ μικροῦ ἢ ἰσχύος καὶ ἐξεχύνετο ἡ μέθη τῆς ζωῆς, εὐρίσχορτο σήμερον εἰς ἀπόγνωσιν ἐντὸς στερῆς φυλακῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τῶν ἰδίων τευχῶν τῆς πόλεως. Πᾶσα ἡ καταπλήσσουσα κίνησις τῆς θορυβώδους μεγαλουπόλεως, ἣτις ἠδύνατο ἄλλοτε νὰ δονήσῃ τὸ σύμπαν, ἐρεκλείετο τώρα ἐντὸς αὐτῆς ὡς ἐν εὐρυχώρῳ κἀθ' ὅ, ὅπως ἐχαρακτήρισεν αὐτὴν ὁ ποιητὴς τῶν *Ίάμβων*, (*) χαρακτηρισμὸς ὅστις τῇ ἡρ-

(*) Οἱ *Ίαμβοι* εἶνε ἐν τῶν σπουδαιότερων ποιητικῶν ἔργων ἐν τῇ συγγρόνῳ Γαλλικῇ φιλολογίᾳ, διακρινόμενον διὰ τὴν δύναμιν τοῦ στίχου καὶ τὸ δηκτικὸν τῆς ἐκφράσεως. Εἶνε δὲ ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ αὕτη σάτυρα ἔργον τοῦ Αὐγουστου Barbier, ὅστις μετεχειρίσθη ἐν αὐτῷ τὸ μέτρον τῶν ποιημάτων τοῦ André Chenier κατέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητικοῦ οἴστρου ὑφ' οὗ καὶ ὁ Λατίνος σατυρικός ποιητὴς Juvenal.

Τὴν ἀπὸ τοῦ τεύχους τούτου ἔλλειψιν εἰκόνας θέλομεν ἀναπληρῶσαι εἰς τὸ προδεχρὸς τεύχος δημοσιεύουσαι ἐν αὐτῷ δύο εἰκόνας ἀντὶ μιᾶς

μοξε ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε κατὰ τὴν ὀδυνηρὰν αὐτὴν ἄλλ' ἔνδοξον περίστασιν.

Ὁ κάδος ἀρέβραζεν. Ἐχρνον ἐν αὐτῷ τηλεβόλα, κατεσκευάζον ἄξονας τροχῶν, κιβωτίδια, φυσίγγια, ὀβίδας. Πάντες εἰργάζοντο διὰ τὴν Γαλλίαν· καίτοι δὲ οὐδόλως ἀμφέβαλλον περὶ τῆς μελλούσης καταστροφῆς δὲν ἐδειλλῶν.

Ἄλλ' ἢ μεγαλειτέρα θλίψις προήρχετο ἐκ τῆς ἐλλείψεως εἰδήσεων καὶ πρὸς Λήψιν τοιούτων οἱ Παρισινοὶ ἀνύψουν συγχρότητα ἀερόστατα διὰ τῶν ὀπλοῦν ἀπέστειλλον ὀδηγίας καὶ βοήθειαν εἰς τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὰς ἐπαρχίας, οἵτινες πάλιν καθίστων αὐτοὺς ἐνημέρους τῶν ἐκτὸς τῶν φρουρῶν συμβαινόντων, ἀποστέλλοιτες ταξιδιωτίδας περιστερὰς φερύσας ὑπὸ τὰς πτέρυγὰς τῶν, ἐκτὸς ἀδιοράτων σχεδὸν σωλήνων τῶν πτερῶν τῶν, ἄπειρα τηλεγραφήματα τυπωμένα διὰ μικροσκοπικῶν στοιχείων ἐπὶ χάρτου ἐλαφροτέρου τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ χρομμίου.

Διὰ τοῦ μέσου τῶν περιστέρων γερικευθέντος καὶ ἐν Παρισίοις ἕκαστος ἠδύνατο ἀρτὶ ἐνὸς φράγκου νὰ ἀποστείλῃ τέσσαρα ἐρωτήματα εἰς τοὺς ἐν ἐπαρχίᾳ συγγενεῖς ἢ φίλους, οἵτινες πάλιν ἠδύνατο νὰ ἀπαντήσωσι διὰ τοῦ νὰ ἢ τοῦ ὄχι εἰς ἕκαστον τῶν ἐρωτημάτων. Καὶ ἦτο θαυμάσια ἡ μέθοδος αὕτη τῶν συρροήσεων. Τὰ δημόσια μικρογραφικὰ τηλεγραφήματα φθάνοντα ἐν Παρισίοις ἐφωτογραφοῦντο διὰ μεγεθυντικοῦ φακοῦ εἰς τὸ φυσικὸν τῶν γραμμῶν μέγεθος καὶ διετέμοντο κατὰ χιλιάδας ἀρτιτύπων εἰς τὸν δεσμώτην λαὸν τῶν Παρισίων, ὅστις μεγάλως παρηγορεῖτο διὰ τοῦ μέσου τούτου.

Περὶ τῆς ἀκαταμαχῆτου ἀνθρωπίνης ἐπινοήσεως τῆς γενομένης ἐν μέσῳ πύρρος καὶ θαράτου ἔγραψαν πολλοὶ διαρκούσης ἔτι τῆς μακρᾶς πολιορκίας τῶν Παρισίων. Ἄλλ' ὑπολείπεται νὰ γραφῇ ἐν καὶ δι' αὐτὴν ποίημα. Ποῖον θέμα θὰ ἦτο εὐρύτερον δι' ἐμπνευσμένην γραφίδα τῶν ἰσχυρῶν τούτων προσπαθειῶν; Τί συγκριτικώτερον τῶν ἐναερίων ἐκείνων σφαιρῶν, αἵτινες ἀνυψοῦμεθα ἐκ τῶν πολιορκουμένων Παρισίων μετέφερον εἰς τὸν ἐλεύθερον κόσμον τὸν παλμὸν τῆς δεσμίας τότε μεγαλουπόλεως; Καὶ τί ποιητικώτερον τῶν περιστέρων ἐκείνων αἵτινες προσέτρεχον εἰς τὴν ἐγκαταλειμμένην τῶν Παρισίων γαῖαν φέρουσαι εἰς τὸ γάμφορ τῶν οὐχὶ τὸν συμβολίζοντα τὴν εἰρήνην κλάδον ἐλάτας, ὡς ἡ ἐπαγελευσθεῖσα εἰς τὴν κιβωτὸν περιστέρα, ἀλλὰ πολεμικοὺς λόγους τῆς Γαλλίας παλαιούσης ἀπὸ τῶν μετέως ἴνα μὴ ἀποθάνῃ καὶ ταχῆ.

Αἱ περιστέραὶ οὗται διέτρεχον τὰς ἐχθρῆς γραμμὰς διαφεύγουσαι ὡς ἐκ θαλάσσης τὰς σφαίρας τῶν Γερμανικῶν ὀπλων Dreyse καὶ τοὺς ὄνυχας τῶν Πρωσικῶν αἰετῶν οἵτινες ἀπελθόντο πρὸς θήραν αὐτῶν, διέσχίζον τὸν

παγερὸν ἄερα καὶ ἔφθανον ἐπὶ τῶν στεγῶν μας ἔνθα πτερυγίζουσαι μᾶς ἔτεινον τὰ ἐκτὸς τῶν σωλήνων τῶν οὐρανίων πτερῶν τῶν κεκρυμμένα τηλεγραφήματα μήκους 40 χιλιοστούμετρων ἐπὶ 30 χιλιοστούμετρων πλάτους τὰ ὅποια ἐταγῶντως ἀνεμέτρομεν.

Ὁ Λουδοβίκος Blanc Μαρ προσβῶς πρόειπε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, νὰ τίθεται ἐπὶ τῶν ὀπλων τῆς πόλεως τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἰστῶν τῶν πλοίων περιστέρων πρὸς ἀνάμνησιν τῶν σκληρῶν ἡμερῶν τῆς πολιορκίας.

Αἱ περιστέραὶ τῶν Παρισίων ὄφειλον νὰ ὦσι περισσότερον προσφιλεῖς εἰς ἡμᾶς ἢ ὅσον εἰς τοὺς Βερετοὺς αἱ ἱεραὶ περιστέραὶ τῆς Βερετίας.

Φιλίστωρ

ΑΠΟ ΤΑ "ΑΜΦΙΑ"

Στῆς ἁρμονίας τὸ πέλαγος
πρὸς ἄγνωστα ἀκρογιάλια
λάμνουν τὰ ὦρατά σου δάκτυλα,
λάμνουν γοργὰ κι' ἀγάλια.

Κι' ἀπλώνουν ἀφροκύματα,
τόνους γελώτων, θρήνων
καὶ ζευγαρώνει ὁ φλοίσθος τῶν
μὲ μελωδίες Σειρήνων.

Λάμνουν τὰ ὦρατά σου δάκτυλα
μ' ἁρμονικὰ παιγνίδια,
κι' οἱ δυὸ ψυχῆς μας φέρονται
ἔς ἀτέλειωτα ταξείδια.

Πέρα στὸ βάθος φαίνεται
τὸ ποθητὸ λιμάνι...
Λάμνουν τὰ ὦρατά σου δάκτυλα
κι' ἀγάλια ἢ βάρκα φθάνει.

Ἐκεῖ θὰ βροῦμε ὀλόστρωτη
τοῦ γάμου μας τὴν κλίνη
στὴ μακαρία ἀνάπασι,
στὴν αἰωνία γαλήνη.

Ἰωάννης Πολέμης

Η ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΛΑΟΙΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΤΙΝΕΣ ΟΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΝΤΕΛΟΥΣ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ ΛΟΓΟΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Γ'. τεύχους)

ΕΥΡΩΠΑ·Γ·ΚΟΙ ΛΑΟΙ

Ἀρχαῖοι Ἕλληνες (Κρήτες, Σπαρτιάται, Ἀθηναῖοι). — Ρωμαῖοι. — Βυζαντινοί. — Βάρβαροι λαοὶ τοῦ Βορρᾶ. — Γερμανοί. — Ἀγγελοι. — Γάλλοι. — Ἴταλοί. — Ὀλλανδοί. — Ρουμάνοι. — Βέλγοι. — Ἑλβετοί. — Ἰσπανοί. — Αὐστραλοί. — Ἕλληνες. — Βόρειοι Ἀμερικανοί.

Ἐγκαταλείπεται ἡδη τὴν στενοῦ πνευματικοῦ ὀρίζοντος ἐκτεταμένην ἡπειρὸν Ἀσίαν, τὴν διακρινομένην διὰ τὸ ξηνλατικὸν αὐτῆς πνεῦμα, τὴν κοινωνικὴν στασιμότητα καὶ ἀκινησίαν, δεσποζομένην δὲ ὑπὸ μᾶς δυνάμεως, τῆς θείας καὶ μίας ἰδέας, τῆς θεοσκευικῆς καὶ κρατοῦσαν ὑπόδουλον τὸ λογικὸν καὶ δεσμίαν τὴν ἐλευθερίαν, ἃς διεκπεραιωθῶμεν διὰ τῶν ὑγρῶν τῆς Μεσογείου κελεύθων εἰς τὴν πεπολιτισμένην Εὐρώπην ἀποδιβαζόμενοι τὸ πρῶτον εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἑλλάδος τῆς ἀποσπαργανωσάσης τὴν διάνοιαν, τῆς πρώτης ἀνακηρυξάσης τὸ «γνώθι σαυτὸν» κατοικοῦμένης δὲ ὑπὸ λαοῦ φιλελευθέρου καὶ μεγαλόφρονος, ἀπεχθανομένου ἥσει τὸν δεσποτισμὸν καὶ φεύγοντος τὴν θεοκρατίαν.

Ἡ Ἑλλάς, ὡς γνωστὸν, ἐστρεφεῖτο δυστυχῶς πολιτικῆς ἐνότητος, ἐκάστη δὲ πολιτεία εἶχε καὶ ἰδίους νόμους, συνεπῶς δὲ δυνάμει ἐν συνόλῳ νὰ πραγματοποιῶμεν τὸ θέμα μας ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ βάσιν λαμβάνουσαι τὰς τρεῖς κυριώτερας τῆς ἀρχαιότητος νομοθεσίας τὰς τῆς Κρήτης, Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν θέλομεν ἐξετάσει τὰ ἐν ἐκάστη αὐτῶν περὶ θανατικῆς ποινῆς κρατοῦντα.

Ἡ βασιλεὺς τῆς Μεσογείου Κρήτη, ἥς τὰ γενναῖα τέκνα ἐχαρακτήριζεν ἐπὶ Μίνωος ἡ κοινοκτημοσύνη καὶ ἡ πολεμικὴ ἀγωγή, ἀλλ' εἰς τὰς πολιτείας τῆς ὁποίας ὡς φαίνεται, τὰ κατὰ τῶν Κρητικῶν ἀκτῶν ἀγρίως καὶ ἀδιαλείπτως ἐφορμῶντα κύματα ληλοιδότως μετέδωσαν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μίνωος τὴν πρὸς πόλεμον καὶ ἀλληλοσπαραγμὸν ἰάσιν, ἔσχε γραπτῶς νόμους ἐπιβάλλοντας τὴν θανατικὴν ποινὴν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἀντιπεπονηθότος, κεφαλὴν ἀντὶ κεφαλῆς, ὅπως ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ.

Ἡ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν ὑδάτων τοῦ Εὐρώτα διαρρομένη Σπάρτη ἡ καθαρῶς στρατιωτικὴ, κοινωνικὴ καὶ ὀπισθοδρομικὴ, ἡ θισιδάσα εἰς τὸ κακῶς ἐννοούμενον κοινὸν συμφέρον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ προβάλλουσα ὡς μόνον ἀδιάτητον τείχος τὰ σιδηρὰ τῶν τέκνων τῆς στήθι κατὰ τοῦ ἐκάστοτε προσεγγίζοντος τὴν χώραν πολιτισμοῦ, ὡς προέβαλλε ταῦτα καὶ κατὰ τῶν ἐπερχομένων ἐχθρῶν, ἐνέκλειε νόμους ἀγράφους διὸ καὶ ῥήτορας καλουμένους, οἵτινες εὐκόλως ἐπέβαλλον τὸν θάνατον συμφῶνως πρὸς τὴν τὰ πάντα ἐν αὐτῇ διέπουνσαν αὐστηρότητα.

Ἡ Σπάρτη ἔχουσα μικρὰν περὶ φιλανθρωπίας ἰδέαν ἀσθενῆ εἶχε καὶ τὴν περὶ δικαιο-

σύνης τοιαύτην. Ὁ Καιάδας τὸ χαῖνον τοῦτο βάρβαρον ἐδέχετο πλὴν τῶν μὴ ἀρτιμελῶν βρεφῶν καὶ τοὺς κατὰ τὴν αὐστηρὸν Σπαρτιατικὸν νόμον θεωρουμένους κακοῦργους, οἵτινες ἐπιζῶντες ἐνίοτε καίτοι βαρέως πληγωμένοι ἐκ τῆς πτώσεως ἀπέθνησκον τὸν ἐξ ἀστείας θάνατον.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν καταδίκων ἂν ἦτο ἀναμφιδόλως μέγας ἐν τοιαύτῃ αὐστηρῇ πολιτείᾳ ἐν ἣ ἂν καὶ ἐπετρέπετο ἡ ἐπιτηδεῖα κλοπῆ, ἐτιμωρεῖτο ὁμως αὐστηρῶς ἡ εἰσαγωγή χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, ἡ ἀγαμία καὶ αὐτὴ ἡ ἐκτακτος πολυδαρκία. Ἡ κεφαλικὴ ποινὴ ἐξετελεῖτο ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ ἐντὸς τοῦ δεσμοτηρίου, ἵνα μὴ τὸ θάρος τοῦ καταδίκου, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἀμφέβαλλον ἀφοῦ οὗτος ἦτο Σπαρτιάτης, διεγερῆ παρὰ τὸν νόμον τὴν συμπάθειαν τῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παροειρισκομένων.

Ὅργανον τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως ἐν Σπάρτῃ ἦτο καὶ ὁ βρόχος· μετὰ δὲ τὴν ἐκτέλεσιν τὰ πτώματα ἐθάπτοντο πλῆσιον τοῦ δεσμοτηρίου μακρὰν τῶν λοιπῶν Σπαρτιατικῶν τάφῶν.

Ἡ δὲ τῶν Ἀθηνῶν πόλις τὸ παιδευτήριον τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης κατὰ τὴν Περικλέα, τὸ μέγα πνευματικὸν ἐργοστάσιον ὁπόθεν ἐξῆλθε τελεία ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ ποίησις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξισωθῆ κατὰ τὴν σκληρότητα πρὸς τὰς λοιπὰς Ἑλληνίδας πολιτείας.

Μετὰ τὴν δι' αἵματος γεγραμμένην νομοθεσίαν τοῦ Δράκοντος εἰς ἀπάσας τὰς δελίδας τῆς ὁποίας ἀναγράφετο ἡ αἰμοσταγῆς λέξις θάνατος, αἱ Ἀθῆναι ἔσχον τὴν ἡπίαν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος, ἥτις ὑπῆρξε πολὺ ἐπιεικεστέρη πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν νομοθεσιῶν.

Τὸ πνεῦμα τῆς φιλανθρωπίας τὸ ὁποῖον ἐξεδηλοῦτο ἐν Ἀθῆναις καὶ διὰ τοῦ βαροῦ τοῦ Ἑλέου τοῦ καταφυγίου τοῦτου τῶν δυστυχῶν, διεῖπε καὶ τοῦ Σόλωνος τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν κατὰ τὸ δυνατόν τότε μέτρον. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐπεβάλλετο ὑπ' αὐτῆς εἰς ὀλιγοτέρας περιστάσεις ἀφ' ὧσας ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις Ἑλληνικαῖς πόλεσι νομοθεσιῶν. Δι' αὐτῆς ἐτιμωρεῖτο συμμετρῶς πρὸς τὰς τότε περὶ δικαίου δοξασίας ἡ ἀρνήσις τῶν θεῶν καὶ ἐν γένει ἡ μεγάλη πρὸς τὰ θεῖα ἀσέβεια, ἥτις ἐθεωρεῖτο τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων κακοῦργημάτων, ἡ ἀπάτη τοῦ δήμου, ἡ κιδνηλασία, ὁ ἐκούσιος φόνος, (ἂν δὲν ἐπιβάλλετο ἀειφυγία), ὁ ἀνδραποδισμὸς καὶ ὁ ἐμποτισμὸς. Τὰ δὲ εἶδη τῆς θανατικῆς ποινῆς ἦσαν κώνειον, βρόχος, βάρβαρον, ξίφος, λιθοβολία, (ἦν ἐκινδύνευε νὰ πάθῃ καὶ ὁ Αἰσχύλος δι' ἐν τῶν δραμάτων του) σπανιώτατα δὲ καὶ ὁ ἀποτυμπανισμὸς, ἡ σταύρωσις καὶ ἡ παράδοσις εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κυμάτων Αἱ θανατικὰ αὐτὰ ποινὰ ἐξετελοῦντο ὑπὸ τῶν ἔνδεκα τῶν Ἀθηνῶν δημίων.

Ἄλλ' ἐκ πάντων τῶν εἰδῶν τούτων προετιμᾶτο ἡ διὰ κωνείου, τὸ ὁποῖον ἐδίδοτο ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἀθορύβως ὡς ἐξετελοῦντο καὶ πᾶσαι αἱ λοιπὰ ποινὰ, καθόσον οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἠνεῖχοντο οὐδ' ἐπὶ θεατρικῆς σκηνῆς νὰ βλέ-

πρωσι θανάσιμον ἀγωνίαν, ὡς τι ἀεικές.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι θανατικῆς ποινῆς. Ἦδὴ ἀνέλθωμεν ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν λόφων τῶν ὁποίων τὸ ὕψος ἐφθασεν ἢ ἀνθρωπίνην σκληρότητος.

Ἐν Ρώμῃ ἡ περὶ ποινῆς θεωρεῖα παρακολουθήσασα τὴν πρόδοτον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου κατ' ἀρχὰς ἐπεβάλλετο οὐχὶ διὰ τὴν θεραπείαν ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκφοβίσην.

Ὁ αἰμοχαρὴς Ρωμαῖος ὁ ῥίπτων τὸν δούλον αὐτοῦ εἰς τὰ ἰχθυοτροφεῖα πρὸς πάχυνσιν τῶν μυραινῶν του ἐδικάζετο ὅπως καὶ ὁ πολεμιστῆς Κρῆς κατὰ τὸν νόμον τοῦ ἀντιπεπονθότος.

Ὁ στασιαστῆς, ὁ προδότης, ὁ δωροδόκος, ὁ φονεὺς ἐλευθέρου πολίτου ἐκ προμελέτης, ὁ κλέπτης, ὁ ψευδομάρτυς, ὁ λιβελλογράφος, ὁ γόνης, ὁ δεκάζων τοὺς δικαστὰς, ὁ καταστρέφων δημητριακοὺς καρποὺς ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου κατακρημνιζόμενοι ἀπὸ τῆς Ταρπηίας πέτρας ἢ προσδονομένων τῶν ἀκρων αὐτῶν ἐπὶ δύο ἀρμάτων ὀδηγουμένων κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ συνεπῶς διαμελιζόμενων τὸν κατάδικον ἢ τέλος δι' ἀγχόνης, σταυροῦ, θηριῶν καὶ τυμπανισμοῦ ὅστις ἦτο καὶ ἡ ἀρχαιότερα τῶν ἐν Ρώμῃ ποινῶν. Ὁ ἐμπροσθῆς ἐθανατοῦτο διὰ πυρός, ὁ δὲ πατροκτόνος ραπτόμενος ἐντὸς δερματίνου σάκκου μετὰ πιθήκου καὶ ἐχίδνης ἐρρίπτετο εἰς τὴν θάλασσαν!

Ἄξιοσημείωτος τυγχάνει καὶ ἡ ἐξῆς παρὰ τοῖς Ρωμαῖοις συνήθεια. Ἐὰν συνέβαινε νὰ ἀποθάνῃ ὑπόδικός τις ἐδικάζετο νεκρὸς καὶ ἐὰν ἡ ἐνοχὴ του ἀπεδεικνύετο, **κατεδικάζετο ἢ μνήμη αὐτοῦ**, ἐδμηεῖτο ἢ περιοσιία του ἢ δὲ ἀτυχῆς οἰκογένειά του μυρίας ὑψίστατο ἀτιμίας, διότι, ὅ,τι ἐπετρέπετο εἰς τοὺς τιμαριούχους καὶ ἐν γένει τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑψηλῆς ἀνατροφῆς (honestior) καὶ τοὺς ἔχοντας ἀξιώματα γερουσιαστοῦ, δεκάρχου κτλ. ἦτο ἀπυγορευμένον εἰς τοὺς τῆς χαμηλῆς κοινωνικῆς τάξεως (humilior) εἰς οὗς καὶ ἐπεβάλλετο ἡ θανατικὴ ποινὴ διὰ πράξιν δι' ἣν ὁ εὐγενὴς τιτλοῦχος θὰ κατεδικάζετο τὸ πολὺ εἰς ὑπερορίαν.

Κατὰ ταῦτα τὸ δίκαιον παρὰ Ρωμαῖοις ἐξηροῦτο διὰ τε τὰς εἰς θάνατον καταδικαστέας πράξεις ὡς καὶ διὰ πᾶν ἐν γένει παράπτωμα **ἐκ μόνης τῆς κοινωνικῆς τάξεως τοῦ κατηγορουμένου.**

Ἡ νομοθεσία αὕτη ἰσχυε μέχρι τινὸς ἐν Ρώμῃ, ἀλλ' ὅτε τὸ σύστημα τῶν προγραφῶν εἰσῆχθη, δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη δίκης· ὁ προγραφεὺς ἐφανεύετο συνήθως ὑπὸ δούλου ἐπὶ γενναῖα χρηματικῇ ἀμοιβῇ καὶ κηρύξει τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ σώζοντος προγραφέντα διὰ θάνατον πάλιν ἐτιμωρεῖτο.

Ὅτε δὲ τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας γνωστὰ ἀνθρωπόμορφα ἐκεῖνα τέρατα ἀνῆλθον τὸν Ρωμαϊκὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον, αἱ λέξεις **μνήμη, καταδική, θάνατος** κατέστησαν συνώνυμοι. Ὁ αἰμοχαρὴς καὶ ἀργὸς τῆς Ρώμης ὄχλος ἐζητεῖ ἄρτον καὶ θεάματα, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ φητίζων τὴν πόλιν μετεχειρίζετο συνήθως ζῶντα σώματα δούλων ἢ χριστιανῶν ἡλειμένα δι' εὐφλέκτου ὕλης καὶ ἀναπτόμενα δίκην στεφάνων λαμπάδων!

Ἄλλ' ὁ θρίαμβος τοῦ χριστιανισμοῦ ἦτο ἐπὶ θύραις. Ὁ σταυρὸς μέλλων νὰ ἀρωματίσῃ διὰ χριστιανικοῦ μύρου τὴν παρεκτραπεῖσαν ἀνθρωπότητα ἀνέλαμψεν ὡς ἥλιος τῆς δικαιοσύ-

νης ἐπὶ τοῦ στέμματος τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἡ γλυκεῖα αὐτοῦ λάμψις ἐκχυθεῖσα ἐπὶ τῆς ἀνά χειρας αὐτῶν νομοθεσίας ἐξήλειψεν ὡς ἀπὸ φωτογραφικῆς πλακῶς τὰ μελανὰ ἐκεῖνα σημεῖα ἅτινα εἶχεν ἐγκατασπείρει ἐν αὐτῇ ἡ τοῦ εἰδωλολάτρου δεσπότου ἀπανθρωπία.

Ὁ Κωνσταντῖνος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Γρατιανὸς ἐζήτησαν τὴν **διάκρισιν τῆς ποινῆς** καὶ τὸ **εἶδος τοῦ ἀδικήματος**, οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς Θεοδόσιος καὶ Ὀνώριος καὶ λοιποὶ ἐθέσπισαν ἐν γένει νόμους, οὗς τὸ πρῶτον ἐχαρακτήριζε τὸ γλυκὺ καὶ φιλάνθρωπον τοῦ χριστιανισμοῦ πνεύμα.

Ἄλλ' ὅτε μετὰ ἔτη ἐπιήλθεν ἡ κατάλυσις τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὁ πολιτισμὸς ἔχασε τὸ μέχρι τοῦτο κατακτηθὲν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ ἔδαφος, ὁ δὲ ἀδιάσπαστος αὐτοῦ συνοδοιπόρος, τὸ ἐν γένει ποινικὸν δίκαιον ἐστῆγινεν ὑπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ ἀγρίου δυνάστου. Ἡ Μηδικὴ τῖα καὶ ἡ Ταταρικὴ σάγαρις ἐφυγάδευσαν τὸν πολιτισμὸν, ὅστις κατέφυγεν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην βάρβαρον ἔτι οὖσαν καὶ ἐν αὐτῇ ἐλάλησε διὰ τὸν Εὐαγγελίον καὶ τῶν ἑλληνικῶν συγγραμμάτων ἐκπολιτίσας αὐτὴν καὶ ἀποτελέσας τὸν ἱστορικὸν σταθμὸν τῆς Ἀναγεννήσεως (Renaissance).

Περάνασαι τὴν ἐπισκόπησιν τῶν περὶ θανατικῆς ποινῆς δοξασιῶν τῶν λαῶν τούτων βαίνονμεν πρὸς τοὺς ἐκπολιτισθέντας τοῦ Βορρᾶ λαοὺς μὲ τὴν ἐπιθύλαξιν νὰ ῥιψώμεν ἐν τέλει ἐν γενικὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς καταστάσεως πάντων τῶν λαῶν σχετικῶς πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα.

Παρὰ τοῖς βαρβάροις τοῦ Βορρᾶ τὸ ἐκχεῖν αἷμα ἐτύχχανε γενικῆς ἀποστροφῆς· εἶνε δὲ ἀπορίας ἄξιον πῶς ἐνῶ ἔχον βαρβαρότητα ἦθη αἱ ποινὰ αὐτῶν ἦσαν τοσοῦτον ἥπια, ὅστε νὰ συμπληφίζωσι πρὸς χρήματα τὰ μέγιστα τῶν ἀδικημάτων.

Λόγος τῆς ἐπιβολῆς ποινῆς παρ' αὐτοῖς ἦτο ἡ **ἐκδικησις** διὰ τὸν παθόντα.

Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἐξαιρετικῶς ἐπεβάλλετο εἰς τὰς ἐξῆς μόνον περιστάσεις κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Τακίτου.

α') εἰς τοὺς προδότας καὶ ἀντιμῶλους οὗς βρόχφ ἠνήρτων ἐπὶ τῶν δένδρων.

β') εἰς τοὺς ἀνάνδρους, ἀπολέμους καὶ ἠσχυμένους τὸ σῶμα, οὗς καὶ ἐδύθειον εἰς τέλματα καὶ λίμνας (γέγρα ἐπιρρίπτοντες).

Ἄξιον ἰδιαίτερας μνείας εἶνε τὸ παρ' αὐτοῖς σύστημα τῆς **θεοδικίας**, ἥτις ἐγένετο διαφθοροτρόπως, διὰ ζέοντος ὕδατος, σταυροῦ, πετυρακτωμένου σιδήρου, ψυχροῦ ὕδατος καὶ μονομαχίας. Κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν λοιπὸν αὐτὸ σύστημα, ὅτε κατηγορὸς καὶ κατηγορούμενος μετὰ ἕξ μαρτύρων ἐθήροντο ἐνώπιον λέοντος περιέχοντος κοχλάζων ὕδωρ, ὅτε ὁ κατηγορούμενος προσεκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ἐξορκίζοντος δι' ἐπαδῆς τὸ ὕδωρ, νὰ βυθίσῃ τὴν χεῖρά του ἐν αὐτῷ· καὶ ἐὰν μὲν ἐξῆγεν αὐτὴν ἀβλαβῆ καὶ ἀνευ φλυκταινῶν (!) ἐκηρύττετο ἀθῶος, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἐνοχος. Ἄλλοτε ἐθήροντο ἐνώπιον σταυροῦ, ὅτε ὑπεχρεοῦντο ἀμφοτέρω ἀντικρὺ αὐτοῦ ἰστάμενοι νὰ τὸν ἀτενίζωσιν, ἐκεῖνος δὲ ὅστις ἠθέλε κουρασθῆ πρῶτος ἐθεωρεῖτο ἐνοχος ἢ ἐνώπιον πετυρακτωμένου σιδήρου, ὅτε ἐὰν ὁ κατηγορούμενος κατάρθου νὰ βαδίσῃ ἀνυπόδουτος ἐπ' αὐτοῦ ἀβλαβῶς, ἐκηρύσσετο ἀθῶος. Ἄλλοτε πάλιν ἠνάγκαζον τὸν κατηγορούμενον νὰ πῆ ἐν συνεχείᾳ μεγάλην ποσότητα ψυχροῦ ὕδατος τὸ ὁποῖον ἐὰν κατάρθου ἐκηρύσσετο ἀθῶος. Ἄλλὰ τὸ περιεργότερον ἐξ ὧων

τῶν μέσων τῆς θεοδικίας ἢ το ἢ ἐπιβολὴ τῆς μονομαχίας διὰ ροπάλου μεταξύ τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ κατηγορουμένου λήγουσα ἀκριβῶς μὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἐὰν μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου οὐδεὶς ἠτάτο ὁ κατηγορούμενος ἠθωοῦτο λογιζόμενος ὡς νικητῆς. Πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῆς θεοδικίας ἐξετελοῦντο δι' ἀγχόνης.

Ἦδη ἐξετάσωμεν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου παρὰ τῆ σημερινῆ Εὐρώπῃ.

Ἐν Γερμανίᾳ δὲν ἐθεώρησαν παρέλκον γὰ ἀναγράψωσιν εἰς τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν τὴν λέξιν θάνατος. Καὶ ἡ ποινὴ αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς δύο μόνον περιπτώσεις, ἐπὶ ἐσχάτης προδοσίας καὶ ἐπὶ φόνου. Ὅργανον δὲ ἐκτελέσεως εἶνε συνήθως ὁ πέλεκυς.

Ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ αὐστηρότης τοῦ Ἀγγλικοῦ χαρακτήρος δὲν ἠδύνατο ἢ γὰ ἀποτυπωθῆ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ δικαίου· παρ' ὅλην δὲ τὴν ἐπίδρασιν ἣν ὑπέστη ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ὑπὸ τοῦ φιλανθρωπικοῦ πνεύματος τοῦ αἰῶνος, ἀρκετὰ ἴχνη παραμένουσιν ἐν αὐτῷ τῆς μεγάλης αὐστηρότητος τοῦ παρελθόντος. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἀναγράφεται εἰς τὴν Ἀγγλικὴν νομοθεσίαν· ὄργανον δὲ αὐτῆς εἶνε ἡ ἀγχόνη.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἥτις ἀνεκίρυνε τὰ σύμψυτα μὲ τὸν ἄνθρωπον δίκαια, ἀνεγράφη δυστυχῶς ἡ φρικαλέα λέξις θάνατος εἰς τὸν ποινικὸν αὐτῆς νόμον, ὡς ὄργανον ἐκτελέσεως ὀρισθείσης τῆς λαμπρότου. Ὅταν ὅμως οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται ὅτι ὑπάρχουσιν ἐλαφρυντικὰ περιστάσεις, τὸ δικαστήριον οὐδέποτε ἐπιβάλλει τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Ἐν Ἰταλίᾳ δὲν θὰ συναντήσωμεν σήμερον τοὺς ἀτέγκτους ἐκείνους καὶ αἰμοχαρεῖς Ρωμαίους, ἀλλὰ τὰ εὐγενῆ τῆς συγχρόνου Ἰταλίας τέκνα.

Ὁ πρὸς τὸ καλὸν ἔρως ὁ τοσοῦτον ἐξευγενίζων τὰ αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας δὲν ἴτο δυνατόν τὴν εἰς θάνατον καταδικνῆν γὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν χώραν τῆς ὁποίας κυριαρχεῖ, διὸ καὶ δὲν ἀναγράφεται αὕτη ἐν τῷ ποινικῷ κώδικι.

Ἐν Ρωσσίᾳ ἡ θανατικὴ ποινὴ ὑψίσταται ἐξουσία ὡς ὄργανον τὴν ἀγχόνην.

Ἐν Ὀλλανδίᾳ καὶ Ρουμανίᾳ κατηργήθη, ἐν δὲ τῷ Βελγίῳ οὐδέποτε ἐκτελεῖται ἐπὶ τῶν μὴ ἐχόντων συμπληρωμένον τὸ ἴδον ἔτος τῆς ἡλικίας καθ' ὃν χρόνον διέπραξαν τὸ ἐγκλημα. Ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπερβάντας τὴν ἡλικίαν ταύτην ἐπιβάλλεται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις: 1) ἐπὶ προσβολῆς τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως ἢ διαδόχου, 2) ἐπὶ φόνου, 3) ἐπὶ πατροκτονίας, 4) ἐπὶ παιδοκτονίας, 5) ἐπὶ φαρμακείας.

Ἐν Ἑλβετίᾳ ὀρχικῶς εἶχε καταργηθῆ γενικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1879 ἡ κατάργησις περιωρίσθη μόνον διὰ τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα, ὡς πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ ἀφέθη ἐλευθερία εἰς τὰ διάφορα Καντόνια γὰ τὴν εἰσαγωγῶσιν ἐκ νέου, ὅπου καὶ ἐπραξάν τινα.

Ἐν Ἰσπανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Ἑλλάδι ὑψίσταται εἰσέτι.

Ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ τῇ κατ' ἐξοχὴν χώρα τοῦ πολιτισμοῦ ἡ θανατικὴ ποινὴ εἰς τῆσιν μὲν τῶν πολιτειῶν σπανιώτατα μόνον ἐφαρμόζεται, εἰς δὲ τὰς πολιτείας Michigan, Wisconsin, Rhode—Island, ἐντελῶς κατηργήθη.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

Ἄρτεμισία Λανδροάκη

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΕΡΟΝΑΥΤΟΥ

ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣΤΑΤΟΥ

(Camille Flammarion)

« Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ὑπὸ τῆς ὑποίας καταλαμβάνεται τις ἀνυψούμενος ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους εἶνε ὅτι αἰσθάνεται ἑαυτὸν πολὺ ὑγιέστερον καὶ βλέπει μετὰ τινος παιδαριώδους ἐγώτισμου τοὺς ἄλλους ὑπὸ τοὺς πόδας του ἀποτελοῦντας μετὰ τοῦ περιβάλλοντος αὐτοὺς ἐν θαυμάσιον καὶ ἀπέραντον θέαμα.

» Ἡ κίνησις τοῦ ἀεροστάτου εἶνε ἐντελῶς ἀνεπαίσθητος εἰς τοὺς ἐπιβάτας. Ἡμεῖς τουλάχιστον οὐδόλως τὴν αἰσθανόμεθα διότι στηριζόμεν σταθερῶς τοὺς πόδας μας ἐπὶ τῆς λέμβου τοῦ ἀεροστάτου καὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους μας πίπτει ἐντὸς αὐτῆς. Φυσιολογικῶς δὲν κρεμάμεθα καὶ νομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἀκίνητοι, οὐδεμίαν δὲ πνοὴν ἀνέμου αἰσθανόμεθα.

» Ἡ γῆ κατέρχεται ὑπὸ τοὺς πόδας μας, ὁ ὄμιλος τῶν φίλων μας σμικρύνεται, οἱ δὲ ἀποχαιρετισμοὶ τῶν φθάνουσιν ἀσθενεῖς πλέον μέχρις ἡμῶν καὶ τέλος καλύπτονται καὶ οὗτοι ἀπὸ τὴν κολοσσαίαν φωνὴν τῶν Παρισίων. Ἡ θορυβώδης μεγαλοῦπολις ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας τὰς ἀπειραριθμούς στέγας τῆς, τοὺς θόλους τῆς, τοὺς πύργους τῆς, τὰς οἰκοδομὰς τῆς, τοὺς κήπους τῆς, τὰς λεωφόρους τῆς καὶ τέλος τὴν

ἐξωτερικὴν τῆς ζώνης μὲ τὰς περιβαλλούσας αὐτὴν πεδιάδας. Ἡ ὄψις τῆς ἀποτελεῖ μαγευτικὸν θέαμα πρὸ τοῦ ὁποίου ὠχρῶσιν αἱ διηγῆσεις τῶν «χιλίων καὶ μίας νυκτῶν». (*)

» Τὰ ἀνθρώπινα ἔργα ἐξαφανίζονται ταχέως ἐνῶ ὁ ἀφ' ὑψηλοῦ θεατῆς δὲν γνωρίζει τί πρῶτον γὰ θαυμάσῃ. Τὰ ὑψηλὰ ἀνάκτορα, οἱ πανάρχαιο ναοί, οἱ ὑψηλοὶ θόλοι, τὰ λίθινα κωδονοστάσια, ἅτινα ἐφαίνοντο ἀπὸ τοῦ ἐδάφους διασχιζόμενα τὸν οὐρανὸν μὲ τὰς ὑψηλὰς καὶ λεπτότατα γεγλυμμένας κορυφὰς τῶν, φαίνονται ἤδη ἀπὸ τοῦ ὕψους ταπεινωμένοι μέχρι τοῦ ἐδάφους. Ἡ Παναγία τῶν Παρισίων ἀπὸ τῶν κωδονοστασιῶν τῆς ὁποίας ἐξίσταται τις θεώμενος τοὺς Παρασίους, τὸ Τόξον τοῦ Θριάμβου, ὁ λίθινος οὗτος κολοσσὸς ὁ ἐπαγρυπνῶν ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν ἐπὶ τῆς κοιμωμένης μεγαλοῦπόλεως, τὸ Λουβρον ἀναπαυόμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, οἱ ἀρχαῖοι πύργοι οὗς ἐσεβάσθη ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, ὅλα τέλος τὰ θαυμάσια τῆς ἀρχιτε-

(*) Αἱ Χαριέσταται αὗται Ἀρβικαὶ διηγῆσεις μεταφρασθεῖσαι Γαλλιστί ὑπὸ τοῦ Γάλλου Galand (1704) ἀπεικονίζουσι λίαν εὐφυῶς καὶ διὰ πλουσίων ποιητικῶν εἰκόνων τὸν χαρακτήρα, τὰ ἦθη καὶ τὸν πλοῦσιον καὶ μαγευτικὸν βίον τῶν Ἀράβων καὶ τοῦ χαρμιῶν των.

κτονικῆς σμικρύνονται ὁλονέν καὶ ταπεινοῦνται πρὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ πρώτη τῶν Εὐρωπαϊκῶν πόλεων, ἡ πρωτεύουσα τῆς γῆς, οἱ Παριῖοι, μετεβλήθησαν δι' ἡμᾶς εἰς ἀνάγλυφον ἔχον τὰς διαστάσεις ἐκείνων τὰ ὅποια κοσμοῦσι τὸ Μουσεῖον τῶν Ἀπομάχων.

» Ἡ προοπτικὴ καὶ αἱ διαστάσεις πάντων φαίνονται μεταβληθέναι ἀπὸ τοῦ ὕψους εἰς ὃ εὐρισκόμεθα. Αἱ λεωφόροι καὶ αἱ ἐκτεταμέναι δενδροφυτεῖαι φαίνονται ὡς στενότεραι ὁδοὶ καὶ μικροσκοπικαὶ κήποι. Διερχόμεθα ἄνωθεν ὑγροῦ ἐπιμήκους σημείου τὸ ὅποιον ὀνομάζουσι... Σηκουάναν. Σημεῖα τινὰ τῶν Παρισίων μεταμορφοῦνται μέχρι τοῦ γελίου. Τὸ μέγαρον τοῦ Πεδίου τοῦ Ἄρεως, τὸ ἀντικείμενον θαυμασμοῦ δοκίμων τινῶν μᾶς φαίνεται (συγγνώμη διὰ τῆς παρομοίωσιν) ὡς τεμάχιον ἀπὸ χίρειον λευκάνικον λευκὸν τῆς Νανσύ· πέραν δὲ τοῦ Λούβρου ὀπύργος τοῦ Ἀγ. Γερμανοῦ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ δημοαρχείου παρέχει τὴν ἐντύπωσιν ἐνός λαδικοῦ.

Καὶ ἐνῶ ἡ ἐναέριος σφαῖρα πλανᾶται εἰς ὀλίγων ἀκόμη μέτρων ὕψος, βλέπει τις περιέργως σμικρύνσεις τῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀντικειμένων. Ὁ Ναπολέων τῆς στήλης τῆς Βινδόμης καὶ ἡ μεγαλοφῶνία τῆς Βασιλίδης μᾶς φαίνονται τεθειμένα ἐπὶ κρητῖδος εὐρυτέρων διαστάσεων κατὰ τὸ ἄνω ἄκρον ἢ κατὰ τὴν βάσιν. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον ἀνυψοῦμεθα, τὸ ὕψος τῶν καλλιτεχνιμάτων τούτων ἐξουθενοῦται καὶ φαίνονται ἰσοπεδωμένα μετὰ τοῦ ἐδάφους, ἀποδεικνύοντα οὕτω ὅτι ἡ δόξα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν μηδαμινότητα ἀφ' ὧρισμένου τινος σημείου ἐξεταζομένη.

Πόσον τὰ πάντα μεταβάλλονται ὅταν βλέπομαι ἀπὸ ὕψους!

Ἡ πρώτη λοιπὸν ἐντύπωσις εἶνε ἡ φαινομε-

νικὴ ἀκίρησία, ἡ δὲ δευτέρα εἶνε ἡ ἀπόλαυσις τοῦ ἀπροσδοκῆτου θαύματος τὸ ὅποιον ἐξελίσσειται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Ἄλλὰ τρίτη τις ἐντύπωσις δὲν βραδύνει νὰ διαδεχθῆ τὰς δύο πρώτας, ἡ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἀπολύτου στερεότητος—καίτοι ἐξηκριθωμένης—τοῦ ἀερίου πλοίου. Ἡ λέμβος κρέματα διὰ σχοινίων εἰς τὰ ὅποια ἀπολήγει τὸ περιβάλλον τὴν σφαῖραν δίκτυον, τὰ δὲ ὀκτὼ σχοινία τὰ ὑποστηρίζοντα τὴν λέμβον εἶνε πλεγμένα μετὰ τῆς λυγῆς ἐξ ἧς εἶνε κατεσκευασμένη αὕτη.

Τὸ ἀέριον πλοῖον μένει ἀνοικτὸν κάτωθεν εἰς τρόπον ὅστε νομίζει τις ὅτι κρέματα κυριολεκτικῶς ἀπὸ μίαν ἐκ γάζης σφαῖραν, τὸ δὲ ὕψος αὐτοῦ μετὰ τῆς λέμβου ἀντιστοιχεῖ πρὸς ὕψος πεντωρόφου οἰκίας.

Καὶ ἡ ἄβυσσος ἀνοιγομένη ὑπὸ τοὺς πόδας μας προκαλεῖ σκέψεις τινὰς τὰς ὁποίας ἀδύνατον νὰ διαφύγωμεν: Ἐὰν ἡ γάζα ἐξεύρουγε τῆς σφαίρας; Ἐὰν ἡ γάζα ἐξήρχετο τοῦ δικτύου; Ἐὰν ἐθραύετο καμμία χορδὴ; Ἐὰν αἴφνης ἀπεσπᾶτο ὁ πυθμὴν τῆς λέμβου; Ἐὰν δὲν δυνηθῶμεν πλέον νὰ κατέλθωμεν; Ἐὰν καταλαμβανόμεθα ὑπὸ σίφρωνος; ..... καὶ ποικίλαι ἄλλαι σκέψεις, αἵτινες θὰ ἠδύνατο νὰ συνοψισθῶσιν εἰς μίαν καὶ μόνην: Ἐὰν ἐπίπτομεν; Εὐτυχῶς δὲν παρέρχεται πολὺ καὶ ἀναγνωρίζει τις τὸ ἀβάσιμον ὄλων τῶν φθῶν του.

» Ὑπὸ πραγματικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενον τὸ ἀερόστατον εἶνε ἀσφαλὲς ἐντὸς τοῦ ἀέρος, ὅπως ὁ λίθος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Καὶ ἐξ ἄλλου ὅστις φοβεῖται, θὰ εἶνε προτιμότερον νὰ μὴ βγαίῃ ἀπὸ τὸ σπῆτι του».

(Ἔπεται συνέχεια)

Σ. Κ.

ΒΡΑΧΥ ΟΝΕΙΡΟΝ

(Διήγημα πρωτότυπον)

Εντὸς πολυτελοῦς ἀμάξης τῆς ὁποίας οἱ τροχοὶ ἐκυλῖοντο ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ ἐπὶ τῆς σεληνοφωτιστοῦ ἐξοχικῆς ὁδοῦ, ἡ περικαλλῆς Φάνη, τυλιγμένη εἰς τὸν μακρὸν φαιόχρουν ἐπενδυτὴν τῆς, τοῦ ὁποίου ἡ σισύρα ἐθώπευεν ἀπαλὰ τὸν εὐπλαστον γυμνὸν λαιμὸν τῆς, ἀνέπαυε κατάκοπος τὴν μικρὰν χαρίεσσαν κεφαλὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ παραπλεύρως καθήμενου θείου τῆς.

Ἦτο προπαραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς.

Ἐπὶ μίᾳ Γαλλικῆς ναυαρχίδος ὁμοῦσος εἰς τὸν λιμένα τῆς μικρᾶς ἐκείνης πόλεως εἶχε δοθῆ ἐπίσημος χορὸς τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ ἐξ αὐτῆς ἐπέστρεφεν ἡ Φάνη μετὰ τοῦ θείου τῆς περὶ τὴν 4ην πρωινήν ὥραν εἰς τὴν ἐξοχικὴν οἰκίαν τῶν.

Ἡ σελήνη ἐφῶτιζεν εἰδέτι διὰ τοῦ μελιχροῦ φωτός τῆς τὰ γυμνὰ δένδρα, ἅτινα ἔροιστον τὰς σκελετώδεις σκιάς τῶν ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους, τοῦ ὁποίου τὸ ὑποπράσινον χρῶμα ἐνούμενον ἐν θαυμασίῳ συνδυασμῷ μετὰ τοῦ ὑποκυάνου σεληνιαίου φέγγους ἀπετέλει μίαν τῶν μαγευτικωτέρων ἀποχρώσεων, αἵτινες εἶνε ἀδύνατον νὰ γεννηθῶσιν ἐπὶ τῆς πινακίδος

τοῦ ἐπιδειξιωτέρου τῶν ζωγράφων. Ἄλλ' ἡ Φάνη δὲν ἀπελάμβανε τῆς θεσπεσίας ἐκείνης εἰκόνας εἶχε κλείσει τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ γλυκεῖα ἠρεμία τῆς νυκτός, ὁ μονότονος ρυθμὸς τῶν βημάτων τῶν ἵππων καὶ ἡ ἐλαφρῶς τρομώδης τῆς ἀμάξης κίνησις εἶχον ἐπιφέρει ἰσχυρὰν νάρκην εἰς τὸ κατάκοπον, χαριτωμένον ἐκεῖνο σῶμα, τὸ ὅποιον ἀνεπαύετο πλησίον τοῦ γηραιοῦ θείου μετὰ τὴν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἔχη τις εἰς ἀφῶσιμὸν προστάτην. Ἐκεῖνος τὴν περιέβαλλε διὰ τοῦ βραχιόνος του μετὰ ἀληθῆ πατρικὴν στοργὴν καὶ ἠσθάνετο ὡς πολῦτιμον φορτίον ἐπὶ τοῦ ὤμου του τὴν ξανθὴν καὶ διὰ λευκῆς μεταξίνης ἐσάρπας κεκαλυμμένην κεφαλὴν τῆς.

— Εἶσαι πολὺ κουρασμένη Φάνη; τὴν ἠρώτησε.

— Ναὶ πολὺ, θεῖέ μου—ἀπῆντησε τεταραγμένη ἐκείνη—ἀλλὰ μήπως σὰς κουράζω;

— Ἄ! ὄχι Φάνη μου, ὄχι παιδί μου, ἀναπαύου. Δὲν ἔπρεπεν ὅμως νὰ χορεύσῃς καὶ τόσον πολὺ. Ξεύρεις ὅτι εἶσαι ὀλίγον ἀναιμικὴ καὶ σὲ καταβάλλει πολὺ ἡ κόπωση. Ἐγὼ δ' εἰ-

καμάρονα όταν σ' έβλεπα να φτερουγίζης έτσι μέσα στη σάλα ελαφρά σαν καμμιά πεταλούδα και δεν ήθελα να σου διακόψω την εύθυμian σου, αλλά ήξευρα ότι θα εκουράζεσο πολύ μικροῦλά μου.

Και η Φάνη εξηκολούθει πάντοτε να μένη ακίνητος.

Πόσον εφάινετο ήρεμος η χαϊδεμένη μικρούλα! Μήπως έκοιμάτο;

Υπάρχουσι στιγμιαί κατά τας όποιας η καρδία παλαίει εντός τόσον ταραχώδους πελάγους συγκρουομένων αισθημάτων και σκέψεων, ώστε καμμίει τις τούς όφθαλμούς όπως καθισταμένου στενοτέρου του κύκλου των εντυπώσεων του, διακρίνη τας όμαλωτέρας άκτας προς τας όποιας δύναται να όδηγήση το σκάφος της ίδιας του εύθυμίας του.

Και η Φάνη έκλειε τούς όφθαλμούς υπό το βάρος άπειρων εντυπώσεων, άλληλομαχομένων σκέψεων και αισθημάτων, δια μέσου των όποιων επεζητεί να ανακαλύψη που η πραγματική εύτυχία έχει στήσει την υπό άειθαλών δένδρων και ποικιλοχρόων άνθρών περιβαλλομένην ύψηλην σκοπιάν της, εις την όποιαν άπ' αίωνων φιλοξενούνται η άλλης άγάπη και η αιώνια πίστις.

... Να, συνεπάθει τον πτωχόν εκείνον ποιητήν, όστις χθές άκόμη έγραψε δι' αυτήν τόσους περιπαθείς στίχους, δια τον όποιον υπήρξεν η λύρα έφ' ης έτόνισε τας άρμονικωτέρας ποιητικές στροφάς του, αλλά... δεν ήξεύρει πως... κάτι την άπομακρύνει άπ' αυτού. Είχε τόσας συμπαθείας την έσπέραν εκείνην!

Η χάρις της είχε θριαμβεύσει, τή έψιθύρισαν τόσον γοητευτικός, τόσον φιλόφρονας φράσεις τας όποιας δεν είχεν άκούσει άλλοτε!...

Και ένψ προσεπάθει να αναπολήση τας χθές άκόμη εκχυθείσας ύπερ αυτής μελωδίας θείου, ύπεργείου έρωτος, ένψ έζητεί να φέρη πρό των βεβαρυμένων όμμάτων της τούς μελαγχολικούς χαρακτήρας της εύγενούς μορφής του ξανθοῦ ποιητοῦ, νομίζει ότι το ηλεκτρικόν ήως το όποιον πρό όλίγων άκόμη λεπτών κατηύγαζε το πολυτελές του πλοίου κατάστρωμα φωτίζει γλυκύτατα εν τή φαντασία της την ζωηρώς αναπαριστωμένην μαγευτικήν εικόνα των χορευτικών του πλοίου διαμερισμάτων. Νομίζει ότι στροβιλίζεται άκόμη υπό τούς γλυκείς, μεθυστικούς ήχους της όρχήστρας εν μέσω μεγάλων άπαstraπτουσών στολών και των τρυφερών άποχρώσεων των γυναικείων μεταξίνων εσθήτων, αισθάνεται άκόμη την εκ των συνεχών περιστροφικών κινήσεων ελαφράν τερψίθυρον ζάλην, άκούει συγκεχυμένως πως τας άδράς και φιλόφρονας φράσεις των χορευτών, βλέπει και πάλιν χειροκτιφόρους λευκάς χείρας ύψούσας προς τιμήν αυτής πλήρη άφρίζοντος καμπανίτου κύπελλα, βλέπει την στίλβην των μεγάλων παρασήμων και την χάριν των πρό αυτής ύποκλίσεων και όνοῦς της σκοτίζεται εν τή ισχυρά εκείνη λάμψει, η εικών του δυστυχούς ποιητοῦ ως νέφος διαλύεται και εξαφανίζεται από της φαντασίας της. Η καρδία της πάλλεται ισχυρώς παλμόν άδριστον, άγνωστον εις αυτήν μέχρι τοῦδε και η χείρ της θλίβει περιπαθώς την δια τριχρώμου ταινίας περιδεδεμένην μικράν άνθοδέσμην, ήτις πρό μικροῦ τή είχε προσφέρθῃ υπό εύγενούς χειρός.

Και ό θεός άκινητεί δια να μη ταραξη την... αναπαυομένην Φάνην του!

Οι ήπιοι όλοταχώς βαίνοντες φθάνουσι μετ' όλίγων πρό ύψηρεφούς οικίας περιβαλλομένης υπό έκτεταμένου κήπου και σταματώσι. Η άπότομος άκινησία της άμάξης διεγείρει την Φάνην και διακόπτει το τεταραγμένον αλλά μαγευτικόν αυτής όνειρον. Στηριζομένη επί του βραχίονος του θείου της άνήλθε την μαρμαρίνην κλίμακα της οικίας και άφου τῷ πυχήθη «καλήν νύκτα» και έδέχθη εν πατρικόν επί του μετώπου της φίλημα, εισήλθεν εις μικρόν δωμάτιον μετ' έκτάκτου φιλοκαλίας έπιπλωμένον και έκλεισε την θύραν.

Έδῶ πλέον εύρίσκειτο εις το μικρόν της βασίλειον, εις τον κομψόν και άρωματώδη θάλαμόν της, του όποιου τα άπειροπληθῆ κομψοτεχνήματα ιδιοτρόπως διατεταγμένα εφάινοντο ως εύπειθείς ύπήκοοι της ιδιοτρόπου αλλά χαριτοδρότου μικρῆς βασιλείσσης των· έδῶ αίσκείεις της εύρισκον πάντοτε ελεύθερον ροῦν, και η μορφή της ήδύνατο να έκφράξη ελευθέρως τας ποικίλας της ψυχῆς της διακυμάνσεις, την μυστικήν θλίψην την όποιαν η άγνοια του προσχοῦς μέλλοντος τή προσεκάλει ένίοτε και την παιδικήν όλωσ χαράν την όποιαν εν μειδίαμα, εις έμμέτρως μέχρι του θαλάμου της άφικνούμενος του ποιητοῦ στόνος διήγειρον έκάστοτε εις την καρδίαν της.

Έρριψεν επί τινος έδρας τον μακρόν επενδύτην της, ώθησε πρό του κομμωτηρίου της δια του μικροσκοπικού ποδός της, τον όποιον περιέβαλλε κομψότατον λευκόν υπόδημα, ένα μικρόν βελούδινον σκίμποδα και έκάθησεν επ' αυτού. Οι όφθαλμοί της άν και βεβαρυμένοι εκ της κοπώσεως και της άγρυπνίας έζητήσαν το επί του κομμωτηρίου μικρόν κάτοπτρον, ίνα βεβαιώσωσι την αλήθειαν του θαυμαστοῦ τον όποιον διήγειρεν η πρώτη εις τον χορόν έμφάνισις της χαριτωμένης κατόχου των.

Ητο ώχρά και οι μεγάλοι γαλανοί όφθαλμοί της περιβάλλοντο υπό ελαφροῦ ύπομέλανος κύκλου, προφανούς σημείου μεγάλης κοπώσεως, αλλά η γλυκεία και εύγενής της μορφῆς της έκφρασις δεν ήτο δυνατόν να μεταβληθῇ. Έστρεψε την κεφαλήν άριστέρα, δεξιά ένψ οι όφθαλμοί της παρηκολούθουν μετά τινος άυταρεσκείας το κάτοπτρον και διαστείλασα τα χείλη εις άδιόρατον σχεδόν μειδίαμα ήγέρθη, επανέθεσε το κάτοπτρον επί της τραπέζης και ήρχισε να αφαιρή βραδέως τα μακρά πάλλευκα χειροκτία της έχουσα τούς όφθαλμούς άπλανώς προσηλωμένους επί του εδάφους.

Η ψυχῆ της επασχέ. Κυκεών άμφιδόλων σκέψεων, ευαρέστων και δυσαρέστων συναισθημάτων έτάρασσε την νεαράν της καρδίαν. Ητο άλλθώς τόσον θελητική; Υπήρξεν αυτή ήγεμονίς της έσπερίδος εκείνης; Δι' αυτήν είχε προσφερθῇ υπό τοσοῦτων εύγενών άφθονος ό λιθανιτός πρό των ποδών της; Άλλ' ό ποιητής δεν είχε μεταχειρισθῇ ποτε την μεθυστικήν γλώσσαν την όποιαν ήκουσε την νύκτα εκείνην! Καίῳως ήτο βεβαία ότι την ήγάπα.

Η ψυχῆ της επάλαιε και η καρδία της έταλαντεύετο.

Αι ώραι παρήρχοντο και το λυκαυγές ήρχισε να θωπεύη δειλά δειλά τα περίξ χιονοσκεπήσρη με τας άμφιδόλους φωτεινάς άκτινάς του, αλλά η Φάνη ήγρύπνιει εισέτι εξηπλωμένη επί τινος του θαλάμου της έδρας.

Τα περίξ αυτής άντικείμενα επί των όποιων τοσάκις είχε προσηλώσει το βλέμμα ταξειδεύουσα δια της φαντασίας εις τον ιδεώδη εκείνον

κόσμον τὸν ὅποιον τοῦ ποιητοῦ ἡ λύρα δῆνοιγε πρὸ αὐτῆς, προεκάλουν ζωηρὰς τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεις καὶ ἡ παχεῖα ἀχλὺς, ἥτις ἐκάλυπτε τὸ πνεῦμα τῆς σχηματισθεῖσα ἐκ τοῦ ἀρωματώδους καὶ μεθυστικοῦ θυμιάματος τὸ ὅποιον ἐν τῇ ζάλῃ τοῦ χοροῦ τὴν εἶχε περιβάλει, ἤρχισε βαθμῶδ' ἢ διαλύεται. Ἡ Φάνη ἦτο ἀπειρος τοῦ κόσμου, ἀλλ' εἶχε καρδίαν εὐγενῆ, ποιητικὴν καὶ ἀθάνατον.

ἤρχισε νὰ μελαγχολῇ καὶ ἀφαιροῦσα τὰς χρυσὰς μαργαριτοφόρους καρφίδας, τὰς ὁποίας τόσον φιλαρέσκως εἶχε διασκορπίσει πρὸ ὀλίγων ἀκόμῃ ὥρων ἐπὶ τοῦ λευκοῦ μεταξίνου περικορμίου τῆς, ἠσθάνετο τὴν καρδίαν τῆς ἐξογκουμένην καὶ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ὑγρούς. Ἡ πάλιν τὸν αἰσθημάτων τὴν εἶχε πολὺ καταβάλει. Ἀνεζήτηε νέας ψυχικὰς δυνάμεις, ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ νικητρία ἐκ τῆς πάλης ἐκείνης, καθ' ἣν μετὰ ἡδύου ἠσθάνετο ἀναφυόμενον ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γλυκύχρουν ἀλλὰ δηλητηριώδες τι ἄνθος, λειποψυχοῦν δὲ το τρυφερὸν καὶ ἀγνὸν ἀνθόλλιον τὸ ὅποιον τόσαι ποιητικὰ μολπαὶ ἐξέθρεψαν ἕως τώρα μὲ τὴν δροσόλουσιον ἀρμονίαν τῶν Ἠγέρθη, ἦνοιξε ταχέως ἐν ἐρμάριον, ἔλαβε μίαν τὴν ἐν αὐτῷ ἐπιστολῶν καὶ ἐρρίθη ἐπὶ τῆς ἔδρας τῆς. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς προσπλώθησαν ἐπὶ τοῦ ἰοχρόου χάρτου καὶ ἡ ἀγωνία τῆς ψυχῆς τῆς πύξανε. Ἀνεγίνωσκε κατ' ἐπανάληψιν ἕκαστον τῶν ἐπ' αὐτοῦ στίχων καὶ ἀνέπνεε τὸ ἐξ αὐτῶν ἐκχεόμενον οὐράνιον ἄρωμα.

Ἡ ἦτο ἀναμνηστικὸν ὅτι τὸ βαθὺ καὶ εἰλικρινές αἰσθημα μεταδίδεται!

ἠσθάνετο τὴν ψυχὴν τῆς νὰ ἐνοῦται μετ' ἐκείνης, ἥτις ἐφαίνετο πτερυγίζουσα μεταξὺ τῶν ἀφελῶν ἐκείνων στίχων, ἡ σκέψις τῆς καθίστατο διαυγεστέρα, ἡ καρδία τῆς ἤρχισε νὰ πάλῃ ζωηρῶς, ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἀνυψουμένην κατὰ μικρὸν ὑπεράνω τῆς ταπεινῆς ὕλης, ἦν καλύπτει ψευδῆς ἀλλὰ χρυσίζων τῆς φιλοφροσύνης καὶ ἐθυσιοτυπίας ὁ πέπλος, ἐνόμιζεν ὅτι ἀκούει τὴν ἀρμονικὴν μελωδίαν ἀγγέλων, οἵτινες ἐψάλλον ὕμνον ἀγνῆς ἀγάπης ἐν τῷ ἀστροφεγγεῖ ἀπείρῳ καὶ ἐπαναλαμβάνουσα μίαν τελευταίαν τοῦ ποιήματος στροφὴν..... ἔφερε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν συμπληθῆ ἐπιστολὴν πρὸ τῶν ὠχρῶν χεῖράων τῆς, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλλης ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ στήθους τῆς τὴν μικρὰν ἐκ τοῦ χοροῦ ἀνθοδέσμην, ἥτις ἀπεσυνετέθη πάραυτα εἰς μικρὰ μαρσώδη καὶ ἄσπρα ἀνθόλλια, τὰ ὅποια ἐκυλίσθησαν ἠττημένα πρὸ τῶν ποδῶν τῆς.

Καὶ τότε μὲ λυγμῶδη, ἡμιεσδεμένην φωνὴν ἐπιθύρησε :

Πτωχέ μου φίλε ! καὶ ἐνόμισα πρὸς στιγμὴν ὅτι δὲν σὲ ἠγάπων πλέον Πόσον ὑπῆρξα ἀσθενής ! Συγχώρησόν με. Ἡ ἦτο βραχὺ ἀπατηλὸν ὄνειρον τὸ ὅποιον ἐγέννησεν ἡ μεθυστικὴ ἀτμόσφαιρα μιᾶς χορευτικῆς αἰθούρας καὶ διέλυσε μίαν θερμὴν ἀκτίς, μίαν οὐρανία λάμψις τοῦ ἀγνοῦ, τοῦ οὐρανοῦ ἐρωτός σου.

Ἄρτεμισία Λανδροάκη

ΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

Καταπληκτικῶς ὡς μαθάνομεν ἠύξησεν ἐφέτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἀθήναις Νομικῶν Φροντιστηρίων. Θὰ ἦτο ὄντως εὐχῆς ἔργον ἂν καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας τῶν φροντιστηρίων τούτων ἔβαινε πρὸς πρόσοδον ἀνάλογον πρὸς τὴν κατὰ ποσὸν αὐξήσει αὐτῶν. Πλὴν ἀτυχῶς δὲν συμβαίνει τοιοῦτόν τι καθόσον ἐλάχιστα εἶνε ἐν Ἀθήναις τὰ καλῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἐργαζόμενα φροντιστήρια μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσαν ὄντως κατέχει θέσιν τὸ ἀπὸ πενταετίας ἐπιστημονικώτατα λειτουργοῦν φροντιστήριον τοῦ Ἀριστοῦχου Διδάκτορος τῆς Νομικῆς καὶ δικηγόρου κ. Λεωνίδα Π. Κωστάκη ἐκ τοῦ φροντιστηρίου τοῦ ὁποίου πάντες οἱ φοιτήσαντες μέχρι τοῦδε ἐξῆλθον Διδάκτορες· καὶ κατὰ τὸ ἐφετεινὸν ἔτος ἑκατὸν πενήκοντα καὶ πλέον ἐγένοντο Διδάκτορες οἱ πλείονες δὲ μὲ βαθμὸν ἄριστα καὶ λίαν καλῶς. **Μόνον** ἐκ τοῦ φροντιστηρίου τοῦ κ. Κωστάκη καὶ κατὰ τὸ ληξάν ἔτος ὡς καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα οὐδεὶς ἀπερρίφθη ἢ ἐγένετο προλύτης.

Συγχαίροντες τὸν κ. Κωστάκην διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν του ἐργασίαν καὶ διὰ τὸ ὑπὲρ τῶν φοιτητῶν ἐνδιαφέρον του εὐχόμεθα — καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν — ὅτι πάντοτε λαμπρὰ θὰ ὦσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς εὐσυνειδήτου ἐργασίας του. Νομίζομεν περιττὸν νὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς συμπολίτας μας φοιτητὰς τὸν κ. Κωστάκην ὡς τὸν μόνον ἐπιστημονικῶς ἐργαζόμενον, δεῖγμα τοῦ ὁποίου εἶνε ὅτι ἀθροοὶ οἱ φοιτηταὶ μεταβαίνουσι κατ' ἔτος εἰς τὸ φροντιστήριόν του.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἰδρυθεῖσα διὰ Β. Διατάγματος τῷ 1893

Ἔδρα ἐν Ἀθήναις

Ἰποκαταστήματα : Ἐν Πειραιεῖ — Πάτραις — Βόλῳ — Σύρῳ — Καλάμαις — Ἀλεξανδρεῖα — Χανίοις — Ἡρακλείῳ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, ἀνοίγει τρεχομένους ἴσους ἢ γυνημένους καὶ ἐν γένει ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τραπεζικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφωρωτάτους ὄρους. Δέχεται χρεώγραφα πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων. Δέχεται καταθέσεις χρημάτων πληρώνουσα τόκον.

3 ο) εἰς πρώτην ζήτησιν

3 1) 2 ο) διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν

4 ο) διὰ καταθέσεις ἐνός ἔτους

5 ο) διὰ καταθέσεις δύο ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα.

Διὰ τὰς εἰς χρυσὸν καταθέσεις πληρώνει τὸν αὐτὸν τόκον ἀποδίδωσι δ' αὐτὰς αὐτοουσίως.

Ταμειυτήριον

Πᾶσαι αἱ ἐργατικαὶ τάξεις δύνανται καθ' ἐκάστην νὰ καταθέτωσι τὰς οικονομίας των εἰς τὸ Ταμειυτήριον τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν πρὸς ἀσφαλῆ φύλαξιν καὶ ἀπολαυὴν τόκου 4 ο) μετὰ τοῦ δικαιώματος ν' ἀποσύρωσι τὰ χρήματά -ων εἰς πρώτην ζήτησιν. Καταθέσεις εἶνε δεκταὶ ἀπὸ 5 μέχρι 2000 δραχ. Εἰς τοὺς καταθέτας δίδει ἡ Τράπεζα ἔτυπον βιβλιᾶριον ἐν ᾧ ἐγγράφονται τακτικῶς ὅλαι αἱ καταθέσεις καὶ ἀπολήψεις.

Τὰ ὠραιότερα καὶ καλλιτεχνικώτερα ἐπισκεπτήρια ἐπὶ χάρτου Bristol, ἐξαιρετικῆς ποιότητος, ἐκτυπώνονται εἰς τὸ Τυπογραφεῖον «Ἡ Πρόοδος» Ε. Δ. Φραντζεσκάκη.